

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Prečni listi:
 1 leto : : K 18—
 3 leta : : : 9—
 6 let : : : 5—
Prečni jugoslovski:
 1 leto : : : 24—
Posamezne številke
 — 30 vinarjev. —
Upravištvu I. upravništvo:
 Maribor, Koroska ulica
 8. — Telefon št. 220.

Prečni listi jugoslovski
 se izdajajo po K 12
 od narodne poštnice
 pri večkratnih naročilih
 papirni.
**„Straža“ izhaja v pos-
 rednjak in petek popoldne**
Redakcija se ne udeležuje
z uredništvom ne more
govoriti vseh dni od
11. do 12. ure dopoldne

71. številka.

Maribor, dne 5. septembra 1919.

Letnik XI.

Prekmurje.

„Slov. Narod“ je zadnje dni objavil dva član-ka, ki se pečata s Prekmurjem. V št. 202 skuša ne-podpisan članek pomiriti javnost, češ, da je za sedaj naša država dobila začasno samo mandat vojaške zasedbe, ne pa ureditve civilne uprave“ in na koncu članka zatrjuje, „da se bo brez dvoma ureditev upra-ve (v Prekmurju) uredila izključno na podlagi krite-rija pripadnosti, torej edinole z ozirom na to, kaj je za prekmursko ljudstvo v kulturnem in gospodarskem oziru najbolj primerno.“

V št. 204 je pa dr. Ilešič objavil s svojim pod-pisom članek „Delijo nas“, v katerem tistim, ki se razburjajo radi prekmurske uprave, očita p l e m e n- s k i s e p a r a t i z e m. Med te „slovenske ogorčeni-ke“ šteje tudi prof. Kovačiča, ker „piše članke.“ No, doslej sem o Prekmurju napisal le eden članek, ob- javljen z mojim podpisom v št. 195 „Slovenca.“ Upra-va v Prekmurju je pač zadeva, o kateri se menda sme pisati v javnosti z namenom, da se v dobrobit države in ljudstva stvar res uredi tako, kakor je za prekmursko ljudstvo najbolj primerno, kakor pravi „Narod.“ Gospodo v nasprotnem taboru samo uljud- no opozarjam, da je popolnoma zgrešena metoda, pod- tikati nasprotniku nečiste motive in namene, če se ne vjema v vsem z vašimi nazori.

„Narodova“ trditev, da je naša država dobila le začasno mandat vojaške zasedbe, ne odgovarja po- polnoma resnici in bi utegnila v Prekmurju povzro- čiti največje zmešnjave. Ta „vojaška zasedba“ je po- sledica ententnega sklepa, da Prekmurje pripade Ju- goslaviji in ni staviti v isto vrsto z vojaško zasedbo n. pr. rumunske vojske v krajih, ki prav gotovo ne pridejo pod rumunsko oblast. Prekmurški madžaroni prav s tem begajo ljudstvo, da je ta zasedba le za- časna in da Prekmurje pride zopet pod Madžare, ki se bodo grozno maščevali nad tistimi, ki bi zdaj pri- znali Jugoslavijo. Po določilih haaške konference i- ma okupacijska oblast pravico, ukreniti vse, kar je potrebno za vzdrževanje miru in reda. Kako pa se naj v Prekmurju vzdržuje red in mir, če se pustijo pri miru madžarski funkcionarji civilne uprave, ki bodo begali in hujskali ljudstvo? O mandatu vojaške zasedbe je mogoče govoriti le v tem zmislu, da je en- tentna privolila, naj gre naša vojska v Prekmurje, preden je mirovna pogodba podpisana, da se ljudstvo zavaruje pred madžarskimi nasilstvi. Mandat zased- be je bil podeljen po padcu boljševiške vlade. Nika-

kor ni torej to okupacija kake sovražne zemlje, zato so ostro obsojati surovi izgrede, ki so se dogodili pro- ti mirnemu prebivalstvu okoli Sp. Lendave, ki niti po vojnemu pravu niso opravičeni.

Prvo, kar si je prekmursko ljudstvo želelo, je bilo, da dobi najnujnejše potrebščine za vsakdanje življenje, ker je pod ogrsko upravo prav vsega pri- manjkovalo. Zato je tudi naša uprava takoj podrla mejo ob Muri in so si ljudje lahko šli kupovat na štajersko stran, kar se je dalo dobiti. Hrvaška upra-va pa je hermetično zaprla prehod v sosedno Medji- murje, še celo tistim, ki so si v Ljutomeru nakupili svoje drobnarije, so hrvaški stražniki vzeli vse. Ali je res tako postopanje ljudstvu najbolj primerno? Če se je hotelo zabraniti veriženje in vtihotapljanje, bi se morala skrbno zapreti demarkacijska linija nas- proti Madžarski, ne pa pretrgati zveza s sosedi iste države, s katerimi so vendar Prekmurci e d e n n a r o d, ali bi vsaj morali biti. In sedaj gospodje v Ljubljani očitajo separatizem ne tistim, ki take reči uganjajo, marveč tistim, ki jih grajajo in žele, da se v ljudstvu ne nebi nezadovoljstvo.

In kaj pravite k temu? Vlada je poslala v Prek- murje civilnega komisarja, ki je nastavljal po raznih krajih redarje in žandarje, „hrvaška uprava“ pa jih je zaprla, kakor bi bili prišli iz kake tuje, sovražne države! Kje je zdaj separatizem? In k takim škan- dalom naj v imenu jugoslovanstva molčimo, da se bo pod pepelom lahko razvijal plamen ljudskega nezado- voljstva!

Vemo, da je g. dr. Ilešič navdušen zagovornik jugoslovanskega ujedinjenja. Tudi mi. Prav zato pa želimo, da se ljudstvo ne šikanira brez potrebe in ne podaje gradiva nezadovoljnosti. Ne bi pač smelo biti več razlike med Slovenci, Hrvati, Srbi. Dobro! Za- kaj pa potem ravno spodnji Prekmurci, ki se čutijo in zavedajo kot Slovenci, ne bi smeli biti več „Slo- venci“, marveč „Hrvati“? Če se pa tega branijo, so pa „separatisti.“ G. dr. Ilešič odobrava načelo, da se dosedanje dežele razdele v okrožja in okraje, ki so zemljepisne in gospodarske enote in pozdravlja izva- janje tega načela v Prekmurju. O tem Pribečeviče- vem „eksperimentu“ razdelitve po gospodarskih eno- tah se je tudi v Parizu v okrilju naše delegacije ve- liko razpravljalo in prav hrvaški delegatje so se o tem izražali zelo skeptično. Naravni razvoj ne dela preneglih skokov. Celo pogrešna je bila metoda Pri- bičevičeva, ki je čez noč hotel izbrisati vsako raz- liko med Srbi, Hrvati in Slovenci, pozneje pa je pa-

del ravno v nasprotno skrajnost, celo ime „Jugosla- vija“ mu je postalo naenkrat odlozno. Gospoda, z na- silnimi sredstvi in šikaniranjem ljudstva ne bode- te izbrisali plemenskih razlik, nasprotno, vzgojili si bo- dete fanatične Hrvate, fanatične Srbe, fanatične Slo- vence. Z modro upravo, s smotreno javno vzgojo in znanstvom se bo veliko gotoveje doseglo zblizanje. Velika državniška modrost je, spraviti v sklad dvo- je: plemensko zavest in individualnost, pa jugoslo- vansko narodno in državno skupnost. Razmerje se mi zdi nekako tako, kakor kretanje zemlje okoli last- ne osi in okoli solnea. Gojitev in ohranitev plemens- ke individualnosti je kretanje okoli lastne osi, ideja jugoslovanske skupnosti je kretanje okoli solnea. Pa bi prišel astronom in bi rekel: zemlja, stoj! Tvoje kretanje okoli osi se mora umakniti kretanju okoli solnea! Konec bi bil velik polom. Nasprotno bi bilo nespametno, zastaviti kretanje okoli solnea, ker da je na škodo „individualnemu“ kretanju okoli lastne osi. Tako nekako je s plemenskim individualizmom in ju- goslovanskim univerzalizmom. Le s previdnim delom se bodo razlike ugladile.

Sicer pa ni res, da Prekmurje tvori baš s Hr- vaško kako zemljepisno enoto. Poglejte vendar na zemljepisno karto! Prekmurje tvori z Murskim poljem na štajerski strani enotno kotlino, ki jo pretaka Mu- ra in jo na vzhodu in zahodu obkrožujejo vinorodni griči, ki se nižje Ljutomera ob stoku Ščavnice v Mu- ro čisto približajo Muri ter zapirajo Gornje Medji- murje napram Prekmurju. Belotinci stoje v isti zem- ljepisni dolžini, kakor Očeslavci, Spodnja Lendava pa s Križevci na štajerski strani. Ali je tedaj nara- vno, da sili hrvaška uprava celo v Belotince ter ne priznava ondi oblast slovenskega civilnega komisa- rja?

G. dr. Ilešič se boji, da bodo „slovenski goreč- niki“ dali slab zgled Srbom in Hrvatom v Banovini, Slavoniji, Dalmaciji itd., kjer žive pomešano. A raz- mere so čisto drugačne tu in tam. Na Prekmurjem živi med slovenskim ljudstvom le nekaj Madžarov in židov, ondi so pomešani Hrvati in Srbi. Doslej so se Prekmurci čutili kot eno ljudstvo; če jih sedaj raz- delijo pod „hrvaško“ in „slovensko“ upravo, utegne baš to dati „slab zgled“ Hrvatom in Srbom, da bodo hoteli tudi oni v upravi iti narazen. Prekmurci ne sovražijo Hrvatov, a sedanja hrvaška uprava ven- dar ni istovetna s hrvaškim narodom! Nad pol leta ima že Medjimurje „hrvaško upravo“, pa je vse ne- zadovoljno. Z Madžari so jo takrat pobrisali tudi ži-

LISTEK.

Dr. Leopold Lenard.

Laška veselica.

[Konec.]

Major da znamenje, učiteljica zapove otrokom in zapoje:

„Živijo Italija!“

A vse je tiho!

Kriče, prosijo, rotijo otroke — vse je zaman. Otroci gledajo pred se in molče.

Slednjič posadi učiteljica nekaj dekletec, ki so bile najbolj plašne in ubogljive, skupaj na kraj klo- pi, zapove še enkrat, poje sama in častniki, vmes se pa oglasi poltiho nekaj plašljivih otroških glasov, a tako slabo, da jih ni bilo slišati do konca dvorane, ako so utihnili učiteljica in častniki. To je bilo vse, več ni bilo mogoče dobiti iz njih, torej smo morali le biti zadovoljni.

General je nato v vzvišenem govoru pohvalil o- troke, ki so tako lepo zapeli pesem, ki je draga vsa- kemu italijanskemu srcu. Popolnoma razumel sem ga seveda samo jaz. General je to čutil in prosil, naj njegov govor pretolmačim otrokom. Povedal sem jim prav po domače, naj samo še malo potrpe in uboga- jo, saj bo te komedije kmalu konec in naj se nikar ne boje, da bi jih prodali Italijanom. To jih je nekoliko pomirilo in odslej so bili veseljši.

Sledila je druga točka programa, namreč riž. Vsak otrok je za svoj živijo, če je pel ali ne, smel

snesti krožnik riža. Vipavska dolina je živela tekom vojne v nepopisnem pomanjkanju, tako da so ljudje dobesedno umirali lakote. Krožnik riža je bil torej za otroke nedoumljiva slaščica. Toda več kot polovico o- trok se ga ni upalo dotakniti. Bali so se, da jih bo- do, ako kaj vzamejo od Italijanov, zapisali za Lahe. S strahom prime eno dekletce za žlico, slednjič še drugo, vzgled enih in skušnjava riža se je polasče- vala drugih, tisti ki so hoteli jesti, so snedli naglo svoje porcije, ostali so pa pustili.

V vasi sem imel neko veliko revo, eno največ- jih med vsemi. Mož je prišel pred letom od vojakov domov. Takoj nato se je pa pri delu ponesrečil, od- peljali so ga v ljubljansko bolnišnico, kjer je na o- peraciji umrl. Ostala je vdova s tremi šolskimi otro- ci. Imela je kočjo in vinograd, slučajno je pa neki tu mimoidoči vojaški oddelek popolnoma pobral njen vi- nograd, da ji ni ostalo niti grozda. Ker mož ni bil vojak, ni imela nobene podpore, pridelka ni bilo no- benega, radi bolehnosti ni mogla ničesar zaslužiti. Kako se je ta rodbina preživela tekom leta, mi je bi- lo v resnici uganka. Ženska je bila tiha in pohlevna in na dobrem glasu. Ko smo šli v dvorano, je zakri- čala iz množice proti meni:

„Gospod, kaj pa to pomeni? Kaj bo?“

„Nič“, odvrnem, „otroci bodo dobili nekaj riža, naj se ga najedo, saj so lačni.“

„To še ni vse“, mi odvrne, „kaj pa potem do- movina?“

Začudil sem se, slišati te besede iz ust ženske, ki se ni pečala nikdar z nobenim javnim vprašanjem in o kateri niti ne vem, če je znala čitati. V dvorani priteče v resnici učiteljica k meni in mi pove z jezo,

da niti otroci te reve ne marajo jesti riža ter me na- prosijo, naj jih grem ozmerjat. Zato pa v resnici ni- sem imel srca, raje sem pustil, da so ostali lačni — kakor so bili vedno.

Prišla je tretja točka: razdeljevanje daril, pa to je šlo zelo hitro, ker smo vsi želeli, da bi bilo že kmalu konec. Vsak otrok je dobil kot Miklavžev dar od kraljevega bratrance in glavnega poveljnika ar- made Duca d'Aosta dve punčiki. Ena je predstavljala lepo mlado deklico v rdeči sukni, a narejena je bila tako, da, ako si jo na trebuh pritisnil, je zadaj zapiskala. Druga pa ni piskala ničesar, a predstavl- jala je staro in silno grdo babo z dolgimi, črnimi in kuštravimi lasmi, v samih hlačah in srajci. Ker je bilo darov veliko, otrok pa premalo, so dajali, kdor je hotel kaj vzeti in pobrali so igrače hitro, samo da bi bil preje konec.

Otroci so igrače hitro razbili in čez nekaj dni ni bilo videti nobene več. S težavo sem dobil še eno, da sem jo poslal v Ljubljano pisarni za zasedeno o- zemlje.

Vse te tri točke so se odigravale jako hitro in prišel je zaključek. General se je zahvalil v vzneše- nih besedah za ljubeznjivi in presrečni sprejem in za- gotavljal orebivalstvu svojo naklonjenost. Potem so sunili mene, da bi nekaj odgovoril. Za božjo voljo, samo da se jih hitreje odkrižamo, primem za besedo v poslovljni govor. Vzel sem stavek iz sv. pisma, ki slove: „Samo resnica vas bo osvobodila“ in potem pa govoril o svobodi in resnici, slednjič pa zaključil, da smo prihoda Italijanov v nekem smislu veseli, kakor je vesel človek, ako je prišla stvar, ki je neizbežno morala priti in kateri se ni mogel izogniti, pa naj bi

dje, „hrvaška uprava“ jih je spravila nazaj, da izsestavajo ubogo ljudstvo. V gornjem Medžimurju ob štajerski meji prepovedujejo ljudem, prepevati slovenske cerkvene pesmi. Ali to ni separatizem? Taki slabši zgledi strašijo Prekmurce pred „hrvaško upravo.“

Postopanje s Prekmurjem je človeku res uganaka. Če res dobrobit države in prekmurskega ljudstva zahteva delitev, stopite na plan s stvarnimi razlogi in prepričajte ljudstvo o tem. S frazami, sumničanjem in nasilnimi sredstvi ni stvari nič pomagano, najmanj pa z zlobnimi psovkami, kakor dela „Hrvat“ v 85. št. Dokler je čas, povejmo odkrito drug drugemu, kaj nas žuli, naša vnema za ujedinjenje računaj vedno tudi z mrzlo realnostjo dejanskih razmer.

Fr. Kovačič.

Za štajersko mejo.

Dovolj sem upal in se bal,
slovo sem upu, strahu dal,
srce je prazno, srečno ni,
nazaj si up in strah želi.

Dr. Franc Prešeren.

Te besede našega velikega pesnika veljajo danes za naše mariborske Nemce. Do zadnjega so upali, občudovali smo to njihovo neomajno upanje, nerazumljivo nam je bilo in neprestano smo ugibali, na kakšno stvarno podlago se opirajo njihove nade. Čisto na prazno ne more nikdo zaupati toliko časa in s tako nezlomljivim prepričanjem. Za nas je bila vendar stvar od začetka popolnoma jasna. Nemci so premaganci, zakrivili so svetovno vojno, uporabljali so vsa najbolj zverinska sredstva, na vesti imajo nebroj zločinov zoper človeštvo sploh in zoper narode zveznih držav posebej. Mi smo član entente, zavezniki zveznih držav, doprinesli smo za skupno zmago nepopisljive žrtve, del našega naroda je bil sicer v — nemški sužnosti in je kot tak moral stati v nemško-avstrijskih vrstah, a tudi ta je po močeh storil dolžnost, katero mu je nalagala narodnost in človečnost in pomagal pravični stvari k zmagi. Pred razsodiščem entente bi morala torej od začetka naša stvar stati bolj nego nemška. Mi in Avstrija nismo dve stranki, ki se pred sodbo entente pripravata za veliko dedščino, nego pravno stoji stvar tako-le: Avstrija je zločinec, ki je bil pozvan pred sodni stol entente, da zasliši svojo obsodbo, mi smo del sodnega dvora, ki ima deliti pravico.

Naša zadeva je tudi popolnoma pravična in lahko razvidna brez temeljitejšega poglobljanja. Zahtevali smo samo narodnostne meje, kar je popolnoma v skladu s točko o samoodločbi narodov. Hoteli smo, da naš narod pride iz nemške sužnosti in zamore sam odločati svojo usodo. Seveda mora pri tem tudi malo številce Nemcev, ki so se priselili v naše kraje in živeli med nami večinoma parasitsko življenje, priti v našo državo. To je neizbežno, ker meje ni mogoče potegniti tako, da bi ostali vsi Nemci na eni, Slovenci pa na drugi strani. Radi teh maloštevilnih Nemcev, naših včerajšnjih zatirancev in krvososov, pa vendar ni mogoče lepih slovenskih zemelj in številnega slovenskega prebivalstva še nadalje pustiti v nemški sužnosti.

Tako smo razumevali mi in zdelo se nam je popolnoma jasno, da mora žmagati naša stvar brez težav in bojev. A zgodilo se je obratno. Boriti smo se morali celega pol leta, bojevati trd diplomatski boj in slednjič naša zmaga še vseeno ni popolna in brez trpke grenkobe.

Kako je to mogoče, se vprašamo s svojim navadnim razumom. Dr. Kamniker, zastopnik štajerskih Nemcev v Parizu, je priobčil v listu „Grazer

Tagblatt“ z dne 2. septembra članek, kjer nam nekoliko odkriva to skrivnost. Mimogrede pa še pripomnimo, da je ime tega moža samo na sebi krepek dokaz za pravičnost naše stvari. Trd Slovenec, doma iz slovenske Zgornje Račgane, nastopa v Parizu kot zastopnik nemške stvari na štajerskem! Kako li hočete, da bi ljudstvo z glasovanjem odločilo znanstveno vprašanje, kateri narodnosti pripada, ako celo dr. Kamniker vsled predsedkov vzgoje ni zmožen pravično odločiti sam o sebi? In druga misel: Kako duševno izžrpana mora biti nemška rasa, da morajo — slovenski renegatje nastopati kot nemški prvoboritelji. Ali naj tako nevzdržno stanje duševne sužnosti, ki ima primeru samo v zarobljevanju črncev v srednji Afriki, traja še dalje?

Dr. Kamniker je torej priobčil članek, kjer razlaga predzgodovino tega diplomatskega boja in iz tega članka je razvidno marsikaj. Kot zastopniki nemških koristi so nastopali dosledno in z vso vne- mo Italijani. Torej izdajnik v najvišjem poveljstvu armade, v samem glavnem stanu, zaveznik, ki dela zoper zaveznika in se poteguje za sovražnika! Čutili smo, da je Italijan potuhljen zaveznik, neznačajan prijatelj, a da pojde v svojemu sovražstvu do Jugoslov- vanov, ki so vendar formalno še sedaj njegovi zavez- niki, tako daleč, da bo rovaril celo zoper tisto en- tento — Francoze in Angleže — ki so ga rešili pri Piavi, take podlosti pa vendar nismo pričakovali. Na to italijansko pomoč je zidal dr. Kamniker, to je bilo znano nemškim in ponemčenim Mariborčanom in na to pomoč so zidali svoje upanje. Drugi njihov zavez- nik je bil oncle Sam iz Amerike. Kaj pozna ta stric naše razmere. Gospod polkovnik Miles je na Koroškem presojal narodnost prebivalstva po obedih, kate- re so mu dajali nemški in ponemčeni kolovodje. Za nekaj obedov je hotel prodati in je deloma res prodal dober del koroškega slovenskega prebivalstva! S temi gospodi je vsak pameten razgovor nemogoč, ker mi smo zanje neke vrste Wild-West, torišče raznih pustolovcev in predmet, kjer lahko preizkušajo buj- nost svoje domišljije ekscentrični pisatelji, a nič več. Ti gospodje bi najraje segli Nemcem v roko kakor po viteškem turnirju, ter se potem vsedli ž njimi k za- beljenemu banketu, a mi naj bi bili mast, na kateri se je cvrla pečenka!

Pri takih razmerah — ako je med štirimi glav- nimi vojskovodji bil eden strupen izdajalec, drugi pa mož, kateremu je bila stvar tuja in nerazumljiva, ni čudno, če je šlo z nami tako težko in trdo in če so Nemci bili do zadnjega polni zaupanja. Zdaj je proč up in strah, pogoji miru so nespremenljivi in bodo podpisani v najkrajšem času. V našem srou bode ta mir zapustil trpka čustva, tolažimo se z nado, da zgo- dovina še ni izpregovorila poslednje besede in pojde naprej z železnimi koraki. Dr. Kamniker nam grozi s svetovno demokracijo, mi se te demokracije ne bo- jimo, ampak si je še želimo. Pri resnični demokraciji bi bilo nemogoče, kar se je zgodilo z dr. Kamniker- jem, da „lakota slave, blaga, vleče pisarja drugam“, — od njegovega revnega, zatiranega naroda v tabor zatirancev, in bi bil nemogoč škandalozni prizor, da bi Slovenec stal v Parizu kot prvobojevnik zoper — Slovence. Našo državo hočemo postaviti na krepko demokratično podlago in potem upamo, da bo prihod- nost še marsikaj popravila, kar je zagrešila sedaj- nost.

Slednjič moramo izreči še toplo besedo zahva- le plemenitemu francoskemu narodu, ki je že toliko- krat v zgodovini stopil v bran za ogrožena prava člo- veštva in za zatirane narode, da je v tem slučaju re- šil naš slovenski Maribor in okolice. Morebiti bo en- krat povedala zgodovina, kako veliko uslugo je s tem storil ne samo nam, ampak tudi višjim interesom člo- veštva.

Slovenci čirite naše liste!

„Sem le je pricapljal in mi ponujal v roke tisto cunjo. Sem mu jo pa vrgla nazaj, kaj bom z njo?“

Obrnem se in rečem častnikom, da ta zadeva ne spada v moje področje. To je častna afera gospo- da generala, a ne župnega urada. Nato so privlekli župana, ki je istotako odgovoril, da ne more s svojo župansko oblastjo tukaj storiti ničesar.

Gospodje častniki so pač hoteli, da bi se jaz in župan spustila v to za nje tako neprijetno zadevo. — Zidanikova Malka je namreč čisto priprosto dekle iz naše vasi. Nekaj je bilo po službah v Trstu in Reki in tako se je naučila laščine in lepšega obnašanja. Laški častniki, ki so bili pri nas, so zvedeli, da raz- ume italijanski jezik in opozorili na njo generala. Ko jo je general zagledal in videl, da je nekoliko bolj mestno oblečena ter zvedel, da govori laški, je men- da mislil, da ima pred sabo kako laško damo, ki po- trebuje rešitve od strani laške armade ali vsaj z Ita- lijani simpatizujočo Slovenko takozvanih boljših slo- jev. Stopil je torej k njej in ji stisnil v roke dotični robec. Tako je bil škandal storjen. Dekle je zelo in- teligentno in je vedelo, da se jej v tem položaju ne more zgoditi ničesar. Ako jo zapro in postavijo pred sodišče, je osmešen general, zakaj se je na ta način bližal neznanemu kmečkemu dekletu. Ker jaz in žu- pan nisva marala poseči vmes, so morali častniki sa- mi. Rekli so, da ne marajo z odurnim nastopom kali- ti naše veselice, zločinko naj se samo odstrani iz te dvorane, potem bodo obravnavali z njo jutri. Dekle se je med tem zadržavalo čisto mirno, tako da je s svojim mirom naravnost izzvala oficirje. Ko je zaslišala povelje, da naj se odstrani, se je nasmehnila, rekoč: „Hvala Bogu“, da sem od vas proč! Obenem z njo so se vsule iz dvorane tudi njene tovarišice.

Potem smo se razšli tudi drugi in miklavževa veselice je bilo konec.

Dr. Leopold Lenart:

Francosčina in nemščina.

„Slovenec“ je prinesel v št. 187 podlistek iz- pod peresa nekega —m—, kjer razpravlja vprašanje, če naj bo francoščina ali nemščina obvezni predmet kot kulturni jezik na naših srednjih šolah. Ker je to vprašanje važno in načelnega pomena, ni mogoče tam navedenih nazorov in razlogov pustiti neopore- čenih, če tudi je dotični podlistek podpisan samo s šifro.

Pisatelj prizna francoščini neke vrline, vendar pa zagovarja mnenje, naj se pri nas podučuje nemš- čina kot kulturni jezik. Stvar mora biti pri nas izven debate že enostavno iz sledečega razloga: Srbi, Ma- kedonci, Dalmatinci, Crnogorci, najbrže tudi Banačani in Hrvatje se bodo odločili za francoščino, deloma italijanščino. Saj vendar ne bo nikdo pričakoval, da bi v Makedoniji SHS vrgla iz srednjih šol francoš- čino ter jo nadomestila z nemščino. Srbija ima veliko močnejše kulturne in gospodarske stike s Francijo, nego z Nemčijo. Mi pa tudi ne moremo pretrgati kul- turnih stikov z ostalo državo in narodom na ljubo — stari nemščini. Če bo vsaka pokrajina hotela imeti svoj kulturni jezik, bodo v Veleusu zahtevali grški, v Skoplju ali Velbuždu turški (turški jezik nam lahko posreduje persko slovstvo, ki je v literarnem oziru veliko važnejše nego nemško), Pašičevi rojaki v Za- ječaru bi želeli rumunski, Kotorci laški itd. Tak provin- cionalizem bi bil nemogoč, odločiti se bomo mora- li samo za francoščino, nemščino ali italijanščino in tukaj bo ogromna večina države iz praktičnih in iz kulturnih ozirov za francoščino.

Med drugimi prizna pisatelj francoščini: „Francoski jezik in francoske literarne struje so sil- no vplivale na druge narode, zlasti tudi na Nemce in tako posredno, pa tudi naravnost na naš literarni je- zik in na naše leposlovje.“ — To ni rečeno točno. Francozi so vplivali na druge narode veliko bolj, kot na Nemce in francoskega vpliva mi nismo občutili skoraj nič preko nemškega rešeta, ampak naravnost.

Dalje piše: „Vsa naša kultura, tudi umska, le- poslovje in znanstvo, je bila doslej odvisna od nemš- ke. Je-li bilo to dobro za nas ali ne, to je drugo vpra- šanje; to je dejstvo in s tem dejstvom moramo še ra- čunati. Kar je bilo doslej v zvezi, se ne da mahtoma s silo pretrgati. Da se bomo od nemške kulture osam- osvojili, je gotovo in prav je, da se. A je li potrebo- no in koristno, da naravnemu razvoju delamo silo, je drugo vprašanje. Naše dosedanje kulture brez — nemščine ne moremo umeti.“ — Dragi gospod, gospa ali gospodična —m—, kdorkoli ste, tukaj se zelo mo- fite. Nemških vplivov v naši duševni kulturi je zelo malo. O glasbi ne morem govoriti, ker se nanjo ne razumem, upodablajoče umetnosti so pri naših mo- dernih čisto izven nemškega vpliva, pač pa zasledite pri njih vpliv francoski. Naše leposlovje že od začet- ka ni občutilo nemškega vpliva. Pri Prešernu najde- te veliko več Byrona ali celo Moora, kakor Nemcev. Pozneje zasledimo vpliv Puškina, Mermontova, celo Mickieviča, raznih Čehov, jugoslovanske narodne pe- smi. Naši modernih: Murn, Kette, Cankar, Zupančič, Poljančeva, Jerajeva itd. pač ne stoje čisto nič pod nemškim vplivom. Nemški vpliv se kaže šele pri pi- sateljih tretje vrste: Kosovski je prevajal Schillerja, prevodi Schmidta ali Hofmanna so pač samo slovst- veni odpadki, a ne slovstveni proizvodi.

Poglejmo še nekatere druge razloge neznanega podbitkarja. Pravi, da je našim dijakom in znanstve- nikom nemško slovstvo bolj dostopno, kakor pa fran- cosko. To je res, a se lahko naredi pri sedanjih pro- metnih sredstvih obratno kar čez noč. Če bo kdo ku- poval, bodo naše knjigarne prodajale francoske knji- ge ravnotako rade, kakor nemške in dobe se iz Pari- za ravnotako lahko, kakor iz Berlinia. Je približno ista pot. Res je, da imajo naše knjižnice največ nem- ških knjig, a radi tega ni treba, da bi jih sezgali, le

Drugega dne je bilo samo še nadaljevanje za- deve z Malko. Poklicali so mene in župana, želeli so, da bi izrekla o nji kakšno neugodno sodbo, da je slabega vedenja, v občini ne koristna ali kaj takega in bi jo na tej podlagi odpeljali. Toda tega nisva ho- tela. Župan se je še odločno postavil zanj, da je v občini neobhodno potrebna, ker je njen brat posest- nik, a mu je lani umrl oče, letos pa mati in žena za- pustivši dvoje malih otrok. Torej so morali zopet po- slovati sami, a bilo je težko, ker dotični robec ni bil nobena prava podlaga.

Poslali so k njej povelje, naj pride na vojaško komando. Pa ni prišla. Slednjič pošljejo po njo neko patroljo in jo odženejo pod bajoneti. Tam se je začelo zaslišavanje. Vedeli so, da govori dobro italijans- ki, a ni hotela. Morali so poiskati tolmača, ki je pre- vajal. Vprašali so jo potem tolmača, zakaj noče go- voriti italijanski in odvrnila je, da ona nima z njimi sploh ničesar govoriti, ako imajo pa oni kaj z njo, naj govorijo v njenem jeziku. Vprašali so jo, zakaj je razžalila generala in odvrnila je, da je po njenih pojmih o olik general razžalil njo, ker se je stisnil k njej in ji stiskal v roke nek robec, ne da bi jo sploh poznal. Vprašali so jo, zakaj je šla na veselico, ako ne drži z Italijani in odvrnila je, da zato, ker so jo gnali z bajoneti, kakor vse druge. Zažugali so ji, da jo bodo odgnali v Libijo in odvrnila jim je začudeno: „Saj so že davno pisali časniki, da so Italijani mo- rali bežati iz Libije.“

Tako so jo zaslišavali sem pa tje, a storiti ni- so mogli ničesar, ne da bi bil zraven osmešen tudi gospod general. Dekle pa se je tega zavedalo in na- stopalo tako predrzno, da je uboge Italijane kar o- supnilo.

Tako se je končala naša miklavževa veselica, potem se pa poročali italijanski časniki, kako se na- še ljudstvo brati in veseli z Italijani.

bila ta stvar tudi grenka in bolesta. Zdelo se mi je, da sem povedal strašno malo, toda general je tudi to vzvel za dobro in se mi zahvalil v prisrčnih besedah. Za mano so podrezali našega župana, naj pove ne- kaj besed. On je bil pa manj diplomatičen nego jaz, in je v svojem nagovoru razvijal samo misel, da od Italijanov ne želimo drugega, kakor da bi nam ne delali škode po hišah in vinogradih. Tudi njegov v slabi italijanščini proiznešeni govor so poslušali z veliko ginjenostjo.

Oddahnil sem se, meneč, da je prišel konec in da smo prestali celo komedijo brez vsakega neprijet- nega dogodka. Toda veselil sem se pre zgodaj. Ko je bilo že vse končano in smo se pred razhodom v dvo- rani še nekaj razgovarjali med sabo, priteče kmalu k meni naš major vps razburjen:

„Velečastni, velečastni, pojdite hitro sem! Zgo- dil se je silen škandal.“

„Kaj pa takega?“

„Naš general je ponudil neki gospodični v spo- min svilen robec z italijanskimi barvami, gospodična mu ga je pa vrgla nazaj v obraz.“

„Kakšna gospodična? Tuja?“

„Ne! Je iz naše vasi.“

„Saj nimamo v naši vasi nobenih gospodičen, so samo kmečka dekleta.“

„Pojdite hitro doli, da kaj posredujete, general je grozno jezen.“

Grem za njim in pokaže mi hudodelko s prs- tom:

„Ta-le je!“

Zagledam v resnici čuden prizor. General stoji sredi svojih častnikov ves v zadregi, da je kar vse viselo od njega. Tam pa stoji Zidanikova Malka tako mirna in samozavesna sredi svojih tovarišic, ka- kor da bi se ne bilo ničesar zgodilo.

„Ali ste vi vrgli gospodu generalu robec na- zaj?“ jo vprašam.

samo izpopolniti jih bo treba s francoskimi. Sicer bo pa znanstvenik kakor pred vojsko, tudi po vojski moral rabiti znanstvena dela in vire vseh kulturnih narodov. Znanstveni pisatelj je moral tudi doslej znati toliko nemščine, italijansčine, francoščine, angleščine, da je lahko rabil dotično gradivo in to bo oslabil še zanaprej, a teh jezikov se mora naučiti sam, ker srednja šola nima za nalogo vzgajati učenjake. Težko mi je pa uvideti, kakšen razlog bi zamogel odslej našega dijaka zapeljati v Gradec ali na Dunaj študirati, kakor si predstavlja pisatelj. Življenje v Parizu že pred vojsko ni bilo dražje, kot na Dunaju, nemški izpiti bodo pri nas neveljavni, mesto ne bo nudilo nič posebnega. Slučaj, da pojde odslej naš dijak študirati v Gradec ali na Dunaj, bo torej zelo redek. Naši srednje izobraženi sloji bodo, če se na gimnaziji priučijo nekoliko francoščini, rabili francoske strokovne knjige in nemške bodo izginile. Župnik n. pr. bo ravno tako lahko rabil francoske homiletične, katehitične ali asketične pripomočke. Gospodarskih in političnih stikov bomo imeli po vojski z Nemci jako malo, in za to ni treba, da bi bil v naših šolah nemški jezik obvezen. Ob meji bo potreba sama ustvarila ono občevanje, ki bo potrebno. Tako je ob vseh državnih mejah, n. pr. rusko-nemška, francosko-nemška, jugoslovansko-grška, rumunska itd. Trgovci bo moral imeti svojega korespondenta in potnika večšega dotičnega jezika, kakor je bilo to v rabi tudi že poprej. K večjemu bi iz tega razloga nemščina bila neobvezni predmet na trgovskih šolah. Ali mislite, da se bodo Nemci radi trgovskih stikov z nami učili srbsčine? Sicer bomo pa večino izdelkov, katere smo doslej dobivali od Nemcev, odslej dobivali od drugih narodov, ker bo boljše in cenejše.

Potreba nemščine je bila pri nas doslej zasnovana na politični premoči — vzdrževala jo je oficirska sablja. Gospodarski in kulturni vpliv je bil posledica rožljanja sablje. V resnici nam je pa nemška kultura dala zelo malo in to se lahko kmalu spremeni. Kavarnne, gostilne po nemškem načinu in take zunanosti. Gospodarska moč Nemcev bo za dolgo strta in s tem njihova nadvlada. Silno bo pa naše razumništvo potrebovalo francoščine. Za učne moči bo res trda, to priznam, toda če je za vseučiliškega profesorja za silo dober gimnazijski profesor, bi bila tudi za poduk v začetnici francoščine dobra n. pr. francoska ljudska učiteljica. Lahko bi importirali učiteljice iz Francije in pri tem bi ne bilo nevarnosti, da bi mučili našo mladino s takim načinom poučevanja, kakor so mučili nas naši srednješolski profesorji. Po osem in po šest let so nas učili latinščine in grščine, a po maturi ne zna nikdo govoriti latinski, a grško samo najlažje pisatelje čitati in še teh ne brez slovarja. Jaz sem se učil arabščine sam, pa sem se je naučil v enem letu več, kakor so me pa profesorji naučili grščine v šestih letih, dasiravno sem bil vedno odličnjak.

Orlicam!

Ta teden se vrši v Ljubljani tečaj za Orlice. Čez 100 Orlic se je odzvalo. Nad vse pričakovanje veliko število je dokaz, da je Orlica potrebna. Udeležence so po večini iz mest, trgov in industrijskih krajev; to dejstvo kaže, kje so Orlice pred vsem potrebne.

Gibanje Orlic se je pojavilo letos spomladi vzporedno s poživljenjem Orla po vojski. V malo mesecih je naraslo število Orlic nad 600 članic. Iz deklet samih je vzšla misel in želja, da se ustanovi Orlica; zlasti iz mest, trgov in obrtnih krajev so prihajale venomer prošnje: Ustanovite nam Orlico! A dozda je bilo vse to le priprava. S tečajem, ki se ravnokar vrši v Ljubljani, se začne za Orlico nova doba, doba razmaha in doba osamosvoje Orlic. Tečaj pa bo docela podrl tudi pomisleke zoper Orlico.

Čemu Orlice? Saj imamo Dekliške Zveze! je prvi pomislek. Dobro. Kjer in dokler zadoščajo Dekliške Zveze, tam Orlic treba ni. Ondi se naj le Dekliške Zveze razvijajo, izpopolnjujejo, marljivo delujejo in propevajo! Na deželi bodo v splošnem Dekliške Zveze zadoščale. Po mestih, trgih in obrtniških krajih pa je ustanovitev Orlic nedvomno potrebna. Tu si Sokoli na vso moč prizadevajo privabiti naše ženstvo v svoje vrste. Če mi ne bomo dovolj podpirali misli Orlic, smo si sami krivi, ako se Sokolom to posreči. To velja tudi za kraje po deželi, kjer deluje Sokol. Potem je za ženstvo po mestih in trgih, ki je zaposleno po šolah in pisarnah, telovadba naravnost potrebna. Telovadba za Orlice je seveda posebej prikrita za žensko telo ter je in mora biti iz estetskih, zdravstvenih in npravnstvenih razlogov povsem drugačna kot za Orle. Vodilo nam bodi: Orlice se naj ustanovijo tam, kjer je potreba. Pri presojanju potrebe pa ne smemo prezirati upravičenih želj deklet.

Drugi pomislek, ki dosedaj ni bil docela nepravičen, je ta, da so telovadbo Orlic vodili Orli. Ta pomislek po tečaju v Ljubljani odpade. Dekleta si bodo na tem tečaju pridobila toliko tehničnega in organizatoričnega znanja, da bodo svojo telovadbo lahko vodile čisto same. Ljubljanski tečaj bo zaključila ustanovitev Zveze Orlic. S tem se Orlice popolnoma osamosvoje od Orlov, kakor so Dekliške Zveze ločene od Mladeniških Zvez. Zveza Orlic bo podrejena edino ženski Zvezi.

Eno prednost imajo Orlice: v njih se bo dala izvesti krepka, strnjena organizacija katoliškega ženstva, ne le slovenskega, ampak jugoslovanskega, slovenskega in svetovnega vobče. Ljubljanskega tečaja so se udeležile tudi Hrvatice in predsednica čeških Orlic. Upati smemo, da bodo naš veliki orlovski tabor, ki se vrši prihodnje leto v Mariboru, posetile i zastopnice katoliškega ženstva drugih narodov. Štarijske Orlice čaka letos veliko delo: njim je pred vsem izročena priprava za orlovski tabor v Maribo-

ru leta 1920. Svoji važni nalogi bodo kos le, če bo v njih vrstah vladala stroga organizacija, neizprosna disciplina, vztrajna marljivost, živa verska zavest in neomadeževano življenje.

Kmetski tabor v Slivnici.

V Slivnici pri Mariboru se vrši na praznik, dne 8. septembra, ob pol osmih zjutraj v novem Društvenem domu (v slučaju lepega vremena pa na prostoru pri cerkvi)

velik kmetski tabor

za kraje na severnem Dravskem polju in na vznožju Pohorja. Kmetje iz Slivnice, Frama, Hoč, Polskave, Cirkovc, Št. Janža, Sv. Lovrenca in vseh drugih bližnjih krajev, pohitite dne 8. septembra

v Slivnico pri Mariboru,

da se pogovorimo o kmetskih težnjah in zahtevah. — Zveze z vlaki v Slivnico in domov so zelo ugodne. Prosimo naše zaupnike iz župnij in občin v okolici Slivnice, da agitirajo za obilno udeležbo!

Slovenska Kmečka Zveza.

Kmetsko-delavski tabor na Homcu pri Slov. Gradcu.

Na Male maše, 8. sept. vrši se na Homcu pri Slov. Gradcu po drugem sv. opraviilu velik kmetsko-delavski tabor. Kmetje in delavci, možki in ženske, fantje in dekleta pridite v obilnem številu, da s svojo udeležbo pokažete, da med Vami še krščanska misel ni vsled vojske zaspala. S skupnim nastopom zastopnikov kmetskega in delavskega krščanskomislečega stanu pokažimo, da odklanjamo vsak razredni boj in hočemo tudi bodoče z vsemi stanovi delovati po načelu: „Vsi za enega, eden za vse!“ Govoril bode dr. Ant. Ogrizek iz Celja in več drugih govornikov. Torej 8. septembra na veselo svidenje na Homcu!

Mirovna pogodba Avstriji.

Mirovno pogodbo, kakor jo je ententa kot končnoveljavni odgovor na nemške protiugovore predložila Avstrijem v podpis, imamo pred sabo šele v neuradnih izvlečkih. Iz tega ne moremo še popolnoma jasno presoditi vsake določbe in marsikaj bo še jasno šele, ko bomo čitali celotno besedilo v uradni objavi. Za sedaj povdarimo sledeče točke:

Ime: Za ta razbitek bivše habsburške monarhije je ententa določila ime: „Avstrija.“ Ne sme se torej imenovati „Nemška Avstrija“, kakor so hoteli dunajski gospodje. S tem je izrečeno, da država narodnostno ni enotno nemška, kar je prav, ker zlasti na Dunaju prebiva na stotisoče Slovanov.

Meje ostanejo večinoma take, kakor so bile določene prvotno in avstrijski protipredlogi so bili na splošno odklonjeni. Samo na Štajerskem se je nekoliko ugodilo avstrijski želji, tako da pojde meja od Špilj do Radgone ob Muri. Izgubimo torej Radgono in del okolice, skupaj okrog 6000 prebivalcev, kar je za nas bolešno presenečenje. Zapadna Ogrska se pa prizna Avstriji brez glasovanja.

Državljanstvo: Avstrijski državljani je vsakdo, kdor je pristojen v kakšno občino, ki se nahaja v okvirju avstrijske republike. To je splošno načelo, od katerega so določene neke izjeme v prilogi Italije, Čeho-Slovaške in Jugoslavije. Določbe v varstvo verskih in narodnostnih manjšin ostanejo v veljavi, kakor so bile postavljene v prvotni pogodbi.

Vojaštvo: Avstrija ne sme vpeljati prisilne vojaške dolžnosti. Za varstvo miru in reda sme imeti samo najeto vojsko. Tovarne za orožje smejo izdelavati samo lovske puške. Vsi predlogi avstrijskih zastopnikov, ki se tičejo vojaških stvari, so bili zavrženi.

Neodvisnost: Nova je določba glede neodvisnosti Avstrije. Odvisna sme biti samo od zveze narodov, drugače pa mora sama preprečiti vsako agitacijo, ki bi ogrozila njeno neodvisnost od kakšne sosedne države. To se pravi, da Avstrija mora sama preprečiti in prepovedati vsako agitacijo za zvezo z Nemčijo. Tudi Predarelska se ne sme pridružiti Švici.

Vojna odškodnina: Avstriji se ne določi nobena gotova svota vojne odškodnine. To se prepušča komisiji za odškodnino in obnovo, ki bo imela posebno sekcijo na Dunaju. Ta komisija bo določevala sproti, koliko zamore Avstrija dati in plačati, ne da bi vsled tega njen obstoj bil ogrožen. To se pravi, da bo Avstrija v gospodarskem oziru vedno popolnoma odvisna od te komisije, ki jo bo lahko izmoghavala poljubno.

Živina: Avstrija mora oddati ono množino živine in drugega blaga, kakor je bila določena prvotno. Italija obljubi, da bo vrnila predmete, katere so njene „misije“ pobasale po dunajskih knjižnicah in muzejih.

Finančne določbe: Finančne določbe so dobile tudi le malo izprememb. Dolgovi, ki so nastali vsled pridobitve železnic ali drugih imovinskih predmetov, se smatrajo kot vknjiženi dolgovi. Kar se tiče vojnih dolgov, se zaveže vsaka izmed držav, kateri pripada ozemlje bivše Avstro-Ogrske, da ne bo sta-

vila na drugo zahtev iz naslova vojnih posojil, ki so kot njena ali njenih državljanov. To se pravi, vsaka teh držav naj nosi sama ona vojna posojila, katere se nahajajo v njeni državi. Tudi ta določba za nas ni preneugodna.

Trgovske določbe: Tudi trgovski pojgoji ostanejo večinoma pri starem, dovoljeno je pa Avstriji nekaj olajšav, zlasti v preskrbi premoga, a tudi glede izvoza in uvoza. Ako se države, ki so nastale iz Avstro-Ogrske, med sabo ne morejo sporazumeti v trgovskih zadevah, odloči komisija za obnovo.

Splošno so Avstrijci izmešetarili jako malo, veliko manj, kot so pričakovali, in življenje bo v Avstriji še dolgo časa zelo trdo.

Politične vesti.

Prekmurje. Prekmurska deputacija se je vrnila iz Belgrada in Ljubljane. Informirala je vsa merodajna mesta v Belgradu, ministrsko predsedništvo, notranje ministrstvo, vojno ministrstvo, vojvoda Mišića o razmerah v Prekmurju. Glede uprave je dobila utis, da se od nobene merodajne strani, ne v Belgradu, ne v Zagrebu, ni mislilo storiti tega, kar je povzročilo razburjenje zadnjih dni. To je bilo le nesporazumljenje podrejenih organov, ki za svoje čine niso imeli nikakih navočil od višjih strani. S pojasnitvijo teh dejstev preneha vsako vznemirjenje, uprava bo taka, kakoršno si ljudstvo želi. V Ljubljani je imela deputacija vsled došlih vesti o Radgoni neprijetno dolžnost, da je poslala po kurirju, ki je odšel iz Ljubljane 3. septembra, protest proti temu, da bi se Prekmurju odtrgala Radgona z okolico. Informirala je vse šolske faktorje o željah glede šolstva ter prosila, da se izvrši hitro sprememba madjarskih uradnikov.

Pogajanja demokratov. Ministerski predsednik Ljuba Davidovič se je 2. septembra pogajal z dr. Laginjo, dr. Lovkovičem in dr. Domikovičem z zastopniki Narodnega kluba. Pri teh pogajanjih so se obravnavala sama načelna vprašanja, prišli so do medsebojnega razuma v vseh točkah. Demokrati se potegujejo da pritegnejo v vlado radikale in Narodni klub. Prišlo bo do gotovega sporazuma med temi tremi strankami, nato se bo izvršila tudi preosnova vlade, ker so zahteve radikalcev in Narodnega kluba naravnost potreba države, katero uvideva tudi nova vlada. Ako se pogajanja ugodno zaključijo, bi imeli radikalec 5, demokrati 7 in narodni klub 2 ministra. Kakor je razvidno iz zahtev in pogajanj Narodnemu klubu ni toliko za ministrske sedeže, ampak za preosnovno sistoma v Hrvatski in Bosni.

Demokrati se pogajajo z opozicijo sploh. Radikalcem so poučili 5 portfeljev, ostalim skupinam opozicije pa 6. Opozicija bi naj bila v rekonstruiranem kabinetu zastopana z 11 ministri. Poleg petih portfeljev zahtevajo radikalec, da se jim da mesto ministrskega predsednika, demokratom pa notranje zadeve ali pa obrambo. Glede osebe notranjega ministra niso stavili radikalec nobenih pogojev, odklanjajo le Svetozara Pribičevića. Po teh izjavah je soditi, da dobi notranje zadeve Kosta Timotijević ali pa dr. Smoldaka. Jugoslovanski klub stoji sedaj od cele opozicije demokratom najbližje. On vztraja samo na svoji prvotni zahtevi koncentracijske sestave vlade. Kar se tiče agrarne preosnove, pa se ujema klub dr. Korošca z zahtevami demokratov.

Dne 3. septembra je imel v Beogradu ministrski svet sejo, pri kateri so se reševali tekoči posli.

Prihodnji torek bo seja Narodnega predstavništva s sledečim dnevnim redom: 1. razdelitev zbornice v odseke; 2. drugo čitanje zakona o dvanajstini za mesec september.

Naše poslanstvo v Pragi javlja ministrstvu za trgovino in industrijo, da se prične s 15. septembrom plovba po Donavi med Bratislavo in Beogradom. Ker je plovba po Donavi zagotovljena, se morajo zagotoviti transporti vsega čehoslovaškega premoga, ki ga ima dobiti Srbija iz Bratislave. Tudi je zavarovan prevoz žita za Dunaj.

Poljski poslanik v naši Krajevini. Prvi poljski poslanik v naši kraljevini g. Pilz, dosedaj član poljskega narodnega odbora v Parizu in velik Slovan je došel v Beograd.

Minister dr. Poljak zna delati „kšefte“. Minister za agrarno reformo dr. Poljak je državnotvorni minister prve vrste. Demokratje trde, da je velik strokovnjak in neobhodno potreben v vsakem ministrstvu. Mož res zna, kakor kaže sledeči slučaj, ki ga je objavila „Narodna politika“ št. 205. Prinesla je namreč besedilo pogodbe, katero so podpisali o imenu kega društva grof M. Kulmer in dr. zastopnikom „Prve hrvatske posoj varne likerjev, in Otona Sterna. P

ima gospodarsko društvo dobiti dovoljenje za ustanovitev osrednje žganjarne pod svojim imenom, toda na račun tovarne likerjev Otto Sterna. Posle upravlja izvršni odbor, ki obstoji iz gospodov: dr. Poljak, Josip Kolenc, R. Leibenfrost, Jahov Reiss in Otto Stern. (O lepa judovska imena!) Gospodarsko društvo zastopa to družbo na zunaj in brani njene koristi. Čisti dobiček, ki bo nastal vsled oprostitev od davka za kuhanje žganja — katero oprostitev upajo doseči od ministrstva, se razeli na tri dele . . . Poleg tega Polak 25% od čistega dobička . . . Lep minister za agrarno reformo.

Glede Baranje in njene okolice so izbruhnile govornice, da bi se naj priklopila Madžarski. Da se ta namen prepreči, so tamošnji Srbi, Bajevci in Madžari odposlali v Beograd deputacijo, da se obrne do vlade, katera mora napeti vse sile, da ostane cela Baranja pri Jugoslaviji.

Za Bolgarijo želi mirovni svet zaveznikov izdelati mirovno pogodbo prejkoprej. Bolgarskemu mirovnemu odposlanstvu se bodo izročili najpoprej pogoji glede mej Bolgarije, Bolgarija bi naj dobila dohod do Egejskega morja. Bolgarska deputacija se je izjavila, da se odpoveduje ozemlju, katerega tirja od nje mirovna konferenca. Usoda tega ozemlja se bo odločila pozneje.

V Rusiji je prišel Ljening popolnoma ob svoj vpliv. V boljševiški Rusiji je danes najvplivnejša oseba Litvinov, za njim pa pridejo posamezni ljudski komisarji, ki delajo vsi na svojo pest. Komunistični vzori iz lanskega leta so zatoni. Današnji kolovodje boljševištvu se bavijo le: z oderuštvom in špekulacijami. Denarna enota v boljševiški Rusiji je danes bankovec za 100 rubljev.

Tedenske novice.

Duhovniške vesti. Župnijski izpit so naredili č. gg.: Franc Rampre, kaplan v Kamnici; Vid Pavlič, kaplan na Muti; Pavel Holcman, kaplan pri Sv. Magdalen in Henrik Škorc, kaplan v Dramljah. — Premeščena sta č. g. Ant. Medved iz Št. Vida na Planini v Št. Pavel pri Voljski; č. g. Franc Satler iz Št. Pavla pri Voljski v Šoštanj.

Večina naših poslancev je odpotovala iz Beograda na kratek oddih do prihodnjega torka.

Shodi SKZ. Dne 7. septembra se vršijo naslednji shodi: po prvi božji službi: v Oplotnici pri novi Cerkvi (dr. Leskovar, dr. Jerovšek), pri Sv. Lenartu v Slov. gor. v Posojilnici; v Cirkovcah pri Pragarskem pred cerkvijo (Vesenjak, Brenčič, Golec, Žebot), po večernicah: v Zrečah (dr. Leskovar, dr. Jerovšek), v Št. Janžu na Dr. polju pri cerkvi (Brenčič, Golec, Žebot); dne 8. septembra: po rani sv. maši: Kmečka tabora v Slivnici pri Mariboru pri cerkvi (Hlebič, Pišek, Golec, Žebot) in na Homcu pri Slov. Gradcu (dr. Ogrizek), po rani sv. maši v Ločah (dr. Leskovar, dr. Jerovšek). Dne 14. septembra: po prvi božji službi: v Poljčanah (dr. Juvan, Marko Krajnc), pri Sv. Rupertu v Slov. gor. (Golec, Žebot), v Kamnici (Hlebič) in pri Sv. Urbanu pri Ptuj (Brenčič), po večernicah v Mačolah (dr. Juvan, Kranjc) in pri Sv. Barbari v Slov. gor. (Golec, Žebot).

Občni zbor Kmetijske podružnice za Maribor in okolice se je vršil 17. avgusta. Ta podružnica je bila dosedaj včlanjena pri kmetijski družbi v Gradcu. Na tem obnem zboru je prišla ta podružnica v slovenske roke, ter se je takoj sklenilo pristopiti, k Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani. Clanarina znaša za posameznika 10 kron na leto. Poleg drugih ugodnosti dobivajo člani za ta znesek mesečno dvakrat izvrstno urejevan ilustrovan strokovni list „Kmetovalec“ s priloženo „Konjerejec“. Podružnica, katera si je nabavila za svoje člane bogato knjižnico, ima bogat inventar za svoje člane, kateri je istim brezplačno na razpolago. Ima svoje skladišče za raznovrstne kmetijske potrebščine. Podružnica bode brez dobička oskrbovala za tovarniško ceno različna umetna gnojila. Vsako prvo nedeljo v mesecu se vrši v prostorih okrajnega zastopa podučno predavanje in na to razgovor. V mesecu septembru bo 7., točno ob 9. uri zanimivo predavanje. Vsi bivši člani in taki, ki hočejo postati, se tem polom najuljudneje vabijo k sestanku ter pozivljejo k pristopu, oziroma, da plačajo zaostala članarino. Pri tej priliki se bodo tudi naročila za apnen čušik, kateri je podružnici za tovarniško ceno na razpolago, sprejemala. Pridite torej vsi, katerim je zboljšanje vašega materjalnega stanja na srečo.

Zborovanje glavnih zaupnikov S. K. Z. oziroma V. L. S. se vrši v četrtek, dne 11. sept. ob 10. uri v Mariboru v dvorani v Flosarski ulici št. 4. Na zborovanju poročajo poslanci iz Beograda.

Mariborski okrajni šolski svet ima v soboto, 6. septembra ob 15 uri sejo.

Dr. Kamniker in Radgona. Radgonska afera ima zanimivo ozadje, ki ga je vredno odkriti, da se bo vedlo, kaj je vse vplivalo na odločbe visokega zbora v Parizu. Radgonski pangermani (slovenskega pokolenja, so svojemu „ljubemu“ Kamnikerju kupili v Radgoni eno najlepših hiš, da reši radgonsko pangermanstvo. Toda ententni sklep je Radgono prisodil Jugoslaviji. Kamniker je bil v nevarnosti, da pride ob lepo darilo. Mobiliziral je tedaj nebo in pekel, nagromadil vse laži, kakoršnih je zmožna rjava renegatska duša. Radgona se mora „rešiti“, naj velja, kar hoče! In visoki zbor je šel na limanice pangermanskega hujskaču, seveda po posredovanju Italijanov, ter je rešil Kamnikerja — njegovo hišo. Iz globoke hvalečnosti za to dobroto misli Kamniker sedaj opustiti zdravniško prakso ter se popolnoma posvetiti politiki, t. j. hujskanju zoper Jugoslavijo in agitaciji za pangermanske cilje ter za maščevanje na ententi. Kako čudne reči vendar igrajo ulogo v svetovni zgodovini! Enkrat ženske, drugokrat podarjene hiše . . .

Nadarjenega mladeniča, ki ima veselje se izobraziti za živinozdravniškega pomočnika, sprejme takoj živinozdravnik v pouk. Predstaviti se je treba osebno. Več pove naše uredništvo. Čas za ponudbe do 10. septembra.

Trgovski pomočnik, špecerist in manufakturst, tudi kot blagajničar izurjen, strogo zanesljiv, starejša oseba, z dobrimi spričevali, išče primerne službe, eventuelno kot pisarniški sluga v mestu ali na deželi. Naslov: Mirko Tepeš, Maribor, Kasarnska ulica 19.

Društvo jugosl. poštних uslužbencev v Mariboru ima svoj občni zbor, v soboto, dne 6. t. m. ob 18. uri v poštni dvorani glavne pošte. Vspored: 1. Volitev novega odbora. 2. Vprašanje spojitev z Zvezo poštних organizacij v Ljubljani. 3. Slučajnosti.

Iz obmejnegaj kraja. Slavno uredništvo, blagovolite nam pojasniti počenjanje naših varnostnih organov. Na eni strani brezmejna strogost, na drugi strani brezmejna popustljivost. Pri Sv. Ani na Krembergu je aprovizacijski odbor. Vemo, kdo ga je obudil k življenju. Imamo pa tudi vrlega narodnega trgovca Franca Kocbek, ki bi lahko ta posel prevzel. K temu odboru hodijo vsi na to stran Mure stanujoči delavci in viničarji po svoje potrebščine. Ko se vračajo domov, pa srečajo vojaško patroljo, ki jim vzame proč vse. Zahtevajo nakaznice za kupljene reči, katerih pa nimamo. Kako je to? Na drugi strani pa prodajajo orožniki zaplenjeno živino, ravno takim, ki ženejo živino, ne da bi jo doma, v hlev postavili, naravnost čez mejo. S takim počenjanjem se vlada ne bo prikupila. Duhovi še niso pomirjeni. Tudi pri imenovanju gerentov se je postopalo popolnoma enostransko. Kateri ni ud posojilnice celjske Zveze, ni sposoben za gerenta. Tudi v tem oziru bi se naj vprašalo druge vplivne osebe. Načelnik krajnega šolskega sveta pri Sv. Ani in njegov namestnik sta leta 1911 veliko pretrpela, predno sta zabranila, da se ni postavila nemška šola, sedaj sta v obeh nekaterih ali pravzaprav v očesu enega Slovenca tretjega razreda, ker sta baje preveč klerikalna. Za nemško šolo se je takrat najbolj potegoval ljubljenec onega, ki edini ima pravico nastavljeni gerente, je tudi v načelstvu Kmetijske posojilnice. Dajte mi odgovor na ta vprašanja! Drugokrat še Vam kaj več sporočim.

Mladeničem konjiškega okraja. Dne 14. sept. se vrši velik mladeniški tabor za ves konjiški okraj pri Materi božji na Brinjevi gori. Spored: 1. Ob 10. uri pridiga in sv. maša. 2. Po sveti maši veliko mladeniško zborovanje na prostem. Velika potreba je, da se tudi mladeniči konjiškega okraja organiziramo in združimo v naših izobraževalnih društvih in orlovskih odsekih. Zatorej, 14. septembra vsi mladeniči konjiškega okraja na Brinjevo goro, da preštejemo svoje vrste in si napravimo načrt za naše bodoče delo!

Tečaj za uporabo sadja. Na vinarški in sadjarski šoli v Mariboru se vrši dne 19. in 20. septembra t. l. brezplačni tečaj za uporabo sadja. Podučevalo se bode oba dni teoretično in praktično od pol 10. do pol 13. in od 14. do 17. (2—5) ure. Kdor se namerava udeležiti tega tečaja, naj se prijavi potom navadne dopisnice do 16. septembra ravnateljstvu šole.

Pozdrav iz italijanskega vjetništva. Iskrene pozdrave pošljamo vsem Slovincem slovenski fantje iz italijanskega vjetništva želeč, da se kmalu vrnemo v domovino. Bauman Franc od Sv. Marjete ob Pesnici, Zivko Franc, Oman Ludvik od Sv. Jakoba v Slov. gor. Zvejkar Friderik, Kramer August od Sv. Jurja v Slov. gor., Kurnik Alojz od Sv. Ruperta v Slov. gor., Petek Peter, Mestni vrh pri Ptuj, Brek Martin, Krčevina pri Vurbergu, Deželak Martin od Sv. Lenarta pri Laškem, Lovrenčič Valentin, Sv. Ana, Krampak, Končan Ivan, Šoštanj, Anderlič Ignac, Malgaj Feliks, Sv. Ema pri Pristavi.

Licitacija orodja za napravo studencev, se vrši v petek, dne 5. septembra 1919, ob 3. uri popoldan v otroškem vrtecu v Studencih pri Mariboru. Kupei

se vabijo k udeležbi. Razven orodja se proda tudi nekaj cevi za studence.

Jugoslovanski konservatorij. Na konservatoriju Glasbene Matice v Ljubljani je prevzel pouk in vodstvo dramatične šole znani umetnik Ignacij Borštnik. Vpisovanje se bo vršilo od 9. do 15. septembra.

Realna gimnazija v Ptuj. Sprejem v 1. razred se vrši dne 16. septembra od 8. do 10. ure v ravnateljski pisarni. Predloži se krstni ali rojstni list in zadnje šolsko izpričevalo. Starost najmanj 10 leti dovršenih do konca leta 1919. Sprejemni izpit je istega dne pismeno od 10. do 12. ure, ustno popoldne po potrebi. Zahteva se: iz krščanskega nauka toliko znanja, kolikor se ga more pridobiti v prvih štirih letih ljudske šole; iz slovenščine spretnost v čitanju in pisanju, poznavanje pravopisnih pravil, početni nauki iz oblikoslovja, analiza prosto razširjenega stavka; iz računstva izvežbanost v štirih osnovnih računskih vrstah s celimi števili. Nemščina se ne zahteva. Učenci, ki so že bili na zavodu, se sprejemajo dne 17. septembra od 9. do 11. ure vsak v tistem razredu, v katerega pride. Učenci, ki pridejo iz drugih srednjih šol, se javijo dne 17. septembra od 9. do 11. ure v ravnateljski pisarni. Priporočeno se, da dijaki razen zadnjega izpričevala in krstnega ali rojstnega lista predložijo tudi izpričevalo o cepljenih kozah. — Ravnateljstvo.

Mladika v Ptuj. Gojenke internata lahko obiskujejo gimnazijo, ki je od 1—3 razr. realna, meščanska šola, gospodinjsko šola (starost 16 let) in višjo dekljsko šolo. Prijave se naj takoj pošljejo na vodstvo Mladike v Ptuj.

Dijaški dom v Ptuj. Starši, ki želijo dati svoje sinove v zavod, naj se čimprej javijo, da dobijo pravočasno obvestilo o sprejemu in gojenčevi številki, s katero morajo biti označeni vsi gojenčevi predmeti, zlasti perilo. Vpisovanje v gimnazijo (od 1.—3. razreda je realna gimnazija), pripravljalni razred trgovske šole, v meščansko in event. v ljudsko šolo oskrbi vodstvo dijaškega doma, ako se mu vpošljejo: zadnje izpričevalo, krstni list in izpričevalo o cepljenih kozah.

Poziv! Dne 31. avgusta 1919 je vrgla neka oseba iz vlaka štev. 502 ki pelje iz Zidanega mosta proti Zagrebu med postajama Brežice in Dobova ob 15 uri 45 minut (3 uri 45 minut pop.) eno škatljo v kateri se je nahajalo mrtvo dete ženskega spola. Škatlja je bila iz lepenke, ter je imela na eni strani napis: „Vorsicht Bilder, Absender Fritz Möller, Fotograf, Halle a/S., Alte Promenade I. Od naslova je bil en del odtrgan, poznalo se pa je še del naslove glaseč se: „An das II.“ Škatlja je bila zelo močno z klorom napojena, vsled česar je domneva, da je moralo v vozu zelo močno dišati. Vsak, kateremu bi bilo v tej zadevi kaj znanega, ali pa je morda kaj sumljivega med vožnjo opazil, naj to koj objavi najbližnji sodnji ali pa orožništvu z ozirom na ta dopis. Kr. okrajno sodišče Brežice, oddelek III.

Slovenskim lovcom na meji. Opozarjamo vse slovenske lovce in imejtelje pušk na naši meji, katerim so orožniki ali vojaki pobrali orožje, da takoj zahtevajo od Deželne vlade v Ljubljani povračilo odvzetega orožja. Prosijo naj tudi za nov orožni list. Če je ljubljanska vlada brez vsake predpisane poizvedbe izročila zagrizenima protivnikoma dr. Mravlaggu in Paskoli puške, poslednjemu celo štiri in če sta ta dva dobila orožne liste brez vsake sitnosti, zahtevamo, da deželna vlada vsaj tisto milost skaže tudi Slovincem. Za zadevo, kako sta dobila dr. Mravlagg in Paskolo orožje in orožne liste, se bomo zanimali.

Srbske čete so na svojih bojnih pohodih po jugoslovanskem ozemlju vsled potrebnega naglega kretanja ponajveč potrebščine na živilih rekvirirale kar naravnost pri strankah, vsled česar je po mnenju ministrstva za vojno gotovo v večih slučajih račun neporavnan. Vsled tega se take stranke, pri katerih je morebiti srbska vojska izvršila rekvizicijo direktno in račun za rekvirirana živila ali druge stvari še ni poravnan, pozivajo, da najkasneje do 1. oktobra t. l. prijavijo pri 44. mariborski pukovski komandi ter prosijo, da se jim njihov račun likvidira. Tej prijavi in zajedno prošnji, na katero se pa bo oziralo le, če bo vložena do dne 1. oktobra t. l., je treba priložiti izvirno potrdilo čete ali osebe, ki je rekvizicijo izvršila. Navesti pa je treba: označbo rekviriranega predmeta, njegovo vrednost, dalje četo ali osebo, ki je rekvizicijo izvršila, kraj rekvizicije in kraj predaje stvari. Pukovska okružna komanda bo čez predložene dokumente izstavila reverz, v katerem bo uradno potrjen prejem dokumenta. Stranke pa, katere bi morda dokumente izgubile, pa morajo pri svoji občini s svedoki dokazati, da jim je bilo res rekvirirano in da niso še prejele plačila.

V Krčevinski šoli bo v nedeljo ob pol 5 uri popoldne ustanovno zborovanje Jugosl. strokovne zveze. Pridite!

V soboto dne 6. sept. se vrši v topniški vojašnici ob 9. uri prodaja več za vojaško službo nesposobnih konj. Reflektanti naj se tam zglasijo ter se izkažejo, da so posestniki in rabijo konje za opravljanje gospodarskih del.

Velika nogometna tekma. V podeljek, dne 8. septembra t. l. se vrši na Teznu velika nogometna tekma med šport. klub. „Slovan I.“ iz Ljubljane in „Rapid I.“ iz Maribora. Začetek ob 16. uri.

G. Ambrožič je urednik nemško nacionalne Marburgerice. Mož je, kakor kaže ime, pristen Slovenec, doma iz Vipave, kjer ni o celem okraju nobenega Nemca. Nemci so hoteli, naj bi bilo za Maribor glasovanje.

Shodi Slov. Kmečke Zveze. Zaupniki v župnijah, kjer želijo shode S. K. Z., naj takoj pišejo tajništvo Slov. Kmečke Zveze v Mariboru.

Lesna industrija. Naši lesni producenti in industrije so že pred meseci spoznali, da se morajo združiti v tesne in krepke organizacije, katere jim naj zajamčijo, da bodo svoje blago v primernih prilikah spravili v promet. Pri tem so si bili v svesti, da mora tako združenje obvarovati našo deželo pred zloglasnim prekupčevanjem in verižarstvom, vzvetelem za časa vojne. Niti se ne sme pozabiti preteče nevarnosti židovske invazije iz sosednjih pokrajin, katere preveč tepe hebrejska šiba. Meseca maja se je osnovalo v Ljubljani pod egido „Zveza industrijev na slovenskem ozemlju kraljestva SHS“ strokovno društvo, koga namen je vsestransko zastopati skupne interese lesne produkcije in industrije. Dne 23. avgusta t. l. se je to društvo, ki je že od početka sem delovalo z vidnim uspehom, na novo in tesneje konstituiralo pod imenom „Panonia“, društvo lesnih industrijev v Ljubljani. Obnovljeno društvo noče delati bojevitih konkurenca solidni domači lesni trgovini, nasprotno je ves čas v prijaznih odnosih s sličnimi organizacijami lesnih trgovcev in postopa z istimi povsod solidarno, kjer gre za skupne stanovske težnje in za koristi te važne panoge v našem gospodarstvu. Vendar pa se je dejanski izkazala potreba upoštevati različnost produkcijskih in trgovskih prilik naše industrije in dejstvo, da združuje „Panonia“ že izdatno število velikih podjetij v svojem delokrogu, dokazuje prav jasno, da se je društvo osnovalo povsem na stvarni podlagi, na temelju zdrave gospodarske politike. Društvo ima svoje pisarno v Sehlenburgovi ulici št. 7, II. nadst.: nad Jadransko banko in naj interesenti tam zahtevajo informacij. Dasi obsega „Panonia“ že precejšen del slovenske lesne produkcije, vendar vabi slasti večja domača podjetja ter sorodne zadrage, vkolikor že niso vezani v drugih zvezah, da pristopajo „Panoniji“ in si tako zagotovijo uspešno razpečevanje svojega blaga doma in neposredno na inozemske odjemalce. Obenem pa more društvo svetovati in podpirati svoje člane v vseh vprašanjih in težnjah lesne industrije in trgovine.

Dopisi.

Ribnica na Pohorju. 24. avg. popoldan je vdarilo v župnijsko poslopje. Ker je bila Jernejeva nedelja, so k sreči bili ljudje hitro zraven in pogasili, da ni vas pogorela.

Iz ptujskega okraja. Na vseh shodih, ki jih je priredila SKZ v ptujskem in ormoškem sodnem okraju, se je govorilo in sklepalo o potrebi, da se uporabi električna sila za kmetijski obrat. Občine in okrajni zastopi soglašajo z enako zahtevo drugih krajev ter želijo, da se jim čim prej omogoči, da bodo imeli vsi prebivalci po ceni in dobro razsvetljava in gonilno moč za kmetijske stroje.

Krčevina pri Ptujju. Umril je v 72. letu svoje starosti ugledni in občespoštovani veleposestnik Franc Lah. Rajni je bil kremenit značaj, veren in narodno zaveden mož. Svetila mu večna luč!

Ormož. Seja pripravljalnega odbora Gospodarske zadrage za ormoški okraj se vrši v nedeljo dne 14. t. m. ob 9. uri dopoldne v Ormožu. Pripravljalni odbor.

Ormož. Občni zbor Konjerejske zadrage se je vršil v nedeljo, dne 31. avgusta ob udeležbi 31 konjerejcev, ki so si izvolili za načelnika veleposestnika Ivana Petek na Hardeku namestnikom pa velepos. Petra Munda v Cvetkoveh. Tudi v odbor so letos izvoljeni sami kmetje. Čast zavednim konjerejcem!

Celje. V soboto v jutro sta bila dva mlada uzmoviča blizu nove gimnazije zasačena pri svjetnem nečednem poslu. Eden je hotel uteči in ker na ponovni poziv ni obstal, je stražnik ustrelil za njim ter ga tudi smrtno zadel.

Dobrna. Naš nadučitelj, zloglasni nemškutar Čulk, katerega nam je protipostavno vsilil njegov zvesti prijatelj, bivši nadzornik Supanek, ima pa res trdno kožo. Občina in krajni šolski svet sta odločno zahtevala njegovo odstranitev in od poštenih Dobrnčanov ga nihče ne mara, pa je še vedno tu. Zakaj se ne požene v Nemško Avstrijo po zasluženo plačilo za svoje zvesto delovanje v prid nemštva tukaj na Dobrni? Kaj dela ta človek še tukaj? Mi hočemo na našo šolo voditelja, ki bo skrbel za to, da se bode vzgajala naša mladina v narodnem duhu, bivših zastopnikov Südmarke in Šulferajna pa ne mara, četudi bi se sedaj hlinili Slovenci. Volk merja dlako, kože pa ne. Šolske oblasti nas

vendar ne bodo silile k samopomoči, ampak bodo vendar enkrat naredile konec temu škandalu.

Toplice. Dobrna pri Celju. Podpisani krajni šolski svet čuti dolžnost, da se iskreno zahvali dobrotljivosti tukajšnjih gostov, ki so o priliki domačega koncerta v topliški koncertni dvorani dne 2. septembra zbrali za zimsko šolsko kuhinjo dobrnske šole svoto 1066 K, 15 dinarjev, naknadno še 18 kron, skupno 1119.— kron. Zahvalimo se gospej Zlati Hočevarjevi iz Dunaja za njeno neutrudljivo požrtvalnost, ki jo je kazala pri aranžiranju in kot izborna spremljavka na glasovirju. Iz srca smo hvaležni gospej Mariji Gorenjec iz Zagreba, ki nam je s svojim izredno lepim glasom nudila pravi umetniški užitek. Za idejo samo smo dolžni se zahvaliti gospodu dr. Francu Županu iz Ljubljane, ki je idejo sprožil in propagiral, dokler se ni tako srečno udeležil, zahvaljujemo se mu, da je skupno z gospodično Slavico Jankovič zbral darove. Tudi domačim sodelovalcem iskrena zahvala. Blagородni gostje, pokazali ste, da nimamo več tujcev med nami, kakor do sedaj, ampak svoje brate, ki so se velikodušno spomnili naših malih in revnih, v imenu katerih vam vsem kličemo „Bog povrni.“ Krajni šolski svet Dobrna pri Celju.

Sv. Jurij ob Taboru. V nedeljo dne 31. avg. se je vršil v društvenih prostorih shod somišljenikov Kmečke Zveze. Dr. Ogrizek nam je v daljšem govoru razložil pomen jugoslovanskega ujedinjenja in program SLS. in njene najvažnejše veje Kmečke Zveze. Orisal je razliko med našo stranko in nasprotnimi in osobito poudarjal, da hoče naša stranka res ljudsko državo in pravo svobodo, katero naj uživajo vsi jugoslov. državljani brez razlike plemena in stanov. Da kmečki stan še do sedaj ni prišel do primerne veljave v državi, je krivo pomanjkanje organizacije kmečkega stanu. Poziva navzoče, naj se trdno oklenejo Kmečke Zveze, koje zastopniki so si stekli velike zasluge za Jugoslavijo in bodo tudi v bodoče skrbeli za pravično ureditev države. Sprejete so bile tudi naslednje resolucije: 1. Protest proti carini na najnujnejše potrebščine. 2. Zborovalci zahtevajo, da se takoj skliče pokrajinski zbor. 3. Odklanjajo vsak pretiran centralizem. Kar se da centralizirati brez škode za posamezne dele Jugoslavije, naj se centralizira takoj. Vse drugo pa se naj v osrednjem narodnem zastopstvu uredi samo v glavnih obrisih, med tem ko se podrobnosti naj prepuščajo pokrajinskim zborom z zakonodajno pravico. Načeloma pa naj vse stranke skrbijo, da se vse jugoslovansko prebivalstvo razvojnim potom čimprej izjenači.

Ljubno v Sav. dolini. 22. avg. je toča pobila precejšen del naše lepe fare. Pomoč oškodovanim je nujno potrebna. JDS stranka ali po domače liberalci skušajo tudi pri nas, sicer bolj skrivaj, razpresti svoje mreže. Agitira se tajno, dela se tudi javno kakor n. pr. v Petkovi trgovini. Že do vrat se ti blesti napis: Tu se prodaja „Nova Doba“ (časopis liberalnih mogotcev; op. nredn.) Zavedni krščanski Ljubenci, katerih je pretežna večina, se pa čudijo, kako je kaj takega sploh mogoče v tej dosedaj tako zavedni krščanski hiši.

Sv. Križ pri Slatinu. Dne 14. septembra bo pri nas velik mladeniški shod za celo rogaško dekanijo. Ob 16 uri bo slovesna služba božja z govorom na naše mladeniče, popoldne bo v „Društvenemu domu“ zborovanje z: govori, petjem in deklamacijami. Naši zavedni mladeniči iz cele dekanije udeležite se tega shoda polnoštevilno, da pokažemo Slatinčanom, da je naša krščanska misel že prodrla v srce vsacega naših kmetijskih mladeničev.

Sopote pri Podčetrtku. Ena nesreča za drugo zadevajo naše že tako od narave bolj zapuščene kraje. V nedeljo, dne 24. avgusta proti večeru nas je obiskala precej huda toča in nam uničila skoro vse, kar je bilo na polju in v vinogradu. Ta mali up in nada, katera nam je bila po peronospori še ostala v vinogradih, nam je dotični dan splavala po vodi. S čim se bomo preživele, s čim bomo plačevali vsak dan večje davke in pokrivali prepotrebne stroške? V soboto dne 30. avgusta je požar uničil vinski hram užitkarju in posestniku Antonu Lipušek. Goreti je začelo ob 9. uri pop., radi oddaljene vode in pomanjkanja izvežbanih gasilnih moči ni bilo misliti na nobeno rešitev. Zgoraj je hram, lepo število sodov, stiskalnica in še razno drugo k temu spadajoče orodje. Bilo je v sodih precej vina, da je kar v potokih otekalo. Škoda se čeni približno do 100.000 kron, ki je tem občutnejša, ker ni bila krita z zavarovalnino.

Veliki Kamen. Dne 15. avg. je prišel nek bolševik tudi med nas prodajat svojo surovost in učenost; zagovarjal pa je tako slabo svoje nazore v pošteni Šerbečevi gostilni, da so ga tukajšnji fantje nagnali v Brežice v svrhu nadaljnega proučevanja svojih boljševiških načrtov.

Prevalje. Pred kratkim je kupil g. Alojzij Rozman, znanozavedni narodnjak, hišo gosp. H. Filipovskega, kjer namerava otvoriti prvo jugoslovansko gostilno v Možiški dolini. Z veseljem pozdravljamo mi Slovenci to podjetje, ker uverjeni smo, da bodo najšli pod to gostoljubno streho varno zavetje bodoča čitalnica in druga narodna društva, ki se bodo morala začeti snovati v korist in napredek narodne zavesti. Ker je ta hiša zelo prostorna, poskrbljeno bo seveda za prenočišča in prepričani smo, da se bo gosp. Rozman na vse moči potrudil, postreči svojim gostom z okusnimi jedili in pristno kapljico rujnega vinca, seveda po zmernih cenah. Ker so Prevalje že same ob sebi zelo velike in vrh tega še središče cele Možiške doline, sedaj pa glavno mesto koroškega dela Jugoslavije, je tako velika, moderna narodna gostilna popolnoma umestna.

Orlovski tečaj v Mariboru, 14., 15. in 16. t. m. se bode vršil v Mariboru tečaj za vaditelje in organizatorje Orlovskih odsekov. Za stanovanje in hrano bode preskrbljeno. Pozivamo vse že obstoječe odseke, da prijavijo udeležnike na naslov: Mariborski Orel, Maribor, Koroška cesta 5. Tudi iz krajev, kjer še ni odsekov, naj pridejo fantje, da bode mogoče jeseni v vsakem važnem kraju ustanoviti telovadni odsek. Natančneje vspeled tečaja objavimo prihodnji teden. Pripomnimo samo, da je navzočnost vse tri dni neobhodno potrebna. Vođstvo tečaja bode v rokah odposlancev Orlovske zveze.

Izlet Orlov in Orlic v Krčevino bode začetkom oktobra. Vršila se bode tam javna telovadba, proste vaje Orlov in Orlic in telovadba na orodju. Po telovadbi veselica s srečolovom in drugimi raznovrstnimi zabavami. Nastopi pevski zbor Slov. kršč. zveze. Med telovadbo in pri veselici igra godba. Za srečolov prosimo svoje prijatelje za darila tudi v denarju. Darila se sprejemajo v Cirilovi prodajalni.

Orel v Vojniku. Orlovski izlet v Vojniku, je izpadel izborna. Ob 15 ih je pozdravil Orle in Orlice iz Celja, Dobrne, Sv. Jurija, Konjic, Petrovc, Teharij in Žalca v jedrnatih besedah kot župnik in gerentov namestnik preč. g. Jože Potovšek, kateremu je odgovoril br. Pišek. Na slavnostnem prostoru je v navdušenih besedah, ne meneč se za rjovenje radečkarjev, pozdravil navzoče g. dr. Jeraj in dal besedo članu predstava Orlovske zveze br. Jožetu Stabej. Ta je v kratkih, krepkih besedah navdušil naše fante in jih s slovesno obljubo uvrstil med Orlovske člane. Impeniral nam je nastop Orlov in Orlic, kakor tudi naraščaja na telovadišču. Tisočglava množica je s pohvalnim ploskanjem sledila disciplinirane nu proizvajanju prostih vaj, kakor tudi vaj na orodju. Bilo je veselo, kar nam spričuje dejstvo, da se fantje polni ognja, še sedaj priglajajo za člane. Na tem mestu izrekamo hvalo kr. orožništvu, ki je spretno odbilo razne hujskače in omogočilo miren razvoj našega slavja. Nazdar!

Celje. Orlovska misel zmagoslavno napreduje, do tega prepričanja pride vedno človek, ki vidi krasne nastope naših Orlov. V tem prepričanju nas je potrdil zopet nastop celjsk. in teharskega Orla v Vojniku, dne 24. avgusta. Domači g. župnik je kot gerentov namestnik pozdravil goste v imenu slovenskega Vojnika, br. Jož. Stabej pa kot zastopnik Orlovske Zveze. Na slovesen način je sprejel tudi zastopnik O. Z. nove člane Orla v Vojniku (42.)

Pri javni telovadbi se je pokazal sad nemoraega resnega dela po orlovskih telovadnicah celjskega okrožja.

Članske proste vaje in vaje s palicami, ki jih je proizvajalo 23 celjskih in teharskih telovadcev pod vzornim vodstvom okrožnega načelnika br. Pišeka, se izborna uspela. Največ priznanja so žele zelo ljubko sestavljene vaje celjskih Orlic in celjskega naraščaja z zastavicami. Proizvajanje je bilo pod vodstvom neutemeljivega in požrtvovalnega celjskega voditelja br. Kermavnerja, zelo dobro. Nastopila je še ena vrsta na bradlji in na drogu in pokazala, da tudi za kmečkega fanta ni nobena vaja pretežavna. Na drogu sta presenetila vse dva člana teharskega najmlajšega naraščaja, ki sta proizvajala vaje, ki bi delale čast vsakemu članu.

Izborna telovadba je zaključila mogočna alegorična skupina (64 oseb), ki je bila kakor do-

ločen poziv na vse vojniške fante: Dvignite Orli v jasne višave krila ponosno, mlade moči! — ki je bila kakor nema, silna prošnja k Bogu: O Bog blagoslovi naše delo!

Razgled po svetu.

Na Reko prihajajo prvi transporti jugoslovanskih izseljencev, ki se vračajo iz Amerike v domovino. Prevozní stroški iz Amerike na Reko znašajo za osebe 2000 dolarjev.

V Budimpešti se vršijo protizidovske demonstracije, katerih se udeležujejo krščanski socialisti in nacionalci. Demonstranti so odposlali k ententni misiji deputacijo, ki je odločno zahtevala, da se v ministrstvo ne sprejemajo judje.

Francosko zrakoplovstvo je šteló leta 1915 3460 letal ter 12.650 delavcev, lansko leto je naraslo število letal na 34.219, delavcev pa 196.003. S takimi silami dela Francoska, da bi imela nadvlado v zraku.

Naši vojni vjetniki v Sibiriji. „Slovenski rdeči križ“ v Ljubljani je prejel iz mesta Tomsk v Sibiriji seznam oih vojniki vjetnikov, ki se nahajajo v Tomsku. V tem seznamu najdemo sledeča imena štajerskih Slovencev: Lukašič Avgust, Mala Nedelja; Anderlič Anton, Sv. Ema p. Pristava; Šepc 1895, Kapele Brežice; Godoc Ivan, Griže; Žuželj Josip 1905, Celje; Osvaldič Franc 1894, Sela Maribor; Kostanjšek Karel 1894, Brežice; Kmetec Alojzij 1894, Ptuj; Miklaučič Miha 1894, Oselica, Štajersko; Šesko Franc 1892, Jurkloster, Celje; Ilesič Franc 1886, Vitumach? Ptuj, Cizelj Ivan 1889, Artiče, Brežice; Savič Miha 1895-Šmarje; Iržič Josip 1896, Maribor; Pušenjak Fer; dinand 1889, Steinberg, Ljutomer; Tavčar Matija 1894, Celje.

Najnovejše vesti.

V Parizu se še vedno dogovarjajo radi mej med Jugoslavijo in Rumunijo; Rumuni pa prodirajo vedno dalje v naše kraje. Uporabljajo proti jugoslovanski državi isti način nasilnega postopanja kot proti Ogrski.

Boljševiška armada je začela razpadati na litovski fronti. Boljševiki so bili obkoljeni in so ponudili litovski armadi mir. Litovska armada prodira proti Vilni.

Rumunske čete so prekoračile Dnjestr in so po uničenju rdeče armade zavzele mesto Tirazpol.

Latške čete stiskajo boljševike v bližini mesta Dvinsk.

Nemški Avstriji stavljeni petdnevni rok v svrhu odločitve, ali sprejme mirovno pogodbo ali jo odkloni, je na prošnjo avstrijske delegacije podaljšan za 2 dni.

V dunajskem parlamentu se je zbrala večina krščansko-socialnih, velenemških in socialističnih poslancev. Razpravljali so o izročeni mirovni pogodbi. Mnenja poslancev so bila enotna in naglašali so, da se olajšave malenkostne in, bo treba zastaviti vse sile, da se ohrani državo pred polomom. Velenemci bodo skoro gotovo glasovali proti podpisu te pogodbe.

Pametna beseda. G. dr. Ivan Tavčar igra v svoji stranki jako koristno ulogo. Njegova naloga je, da pokliče nazaj in vzdrami k razsodku mlade junake in navdušene bojvne svoje stranke, kadar so se preveč razkipeli v bojni strasti. Danes je priobčil v „Slov. Narodu“ z ozirom na vladno krizo članek, kjer razvija dvoje čisto pametnih misli. Prva se tiče radikalne stranke, druga pa agrarne reforme. Pravi, da je mnogo poizvedoval, a ni mogel priti do jasnega, zakaj bi bila staroradikalna stranka tako za nič, da bi bil z njo vsak dogovor nemogoč. Brez radikalcev je nemogoče sestaviti vlado, ker na noben način ne dobi zadostne večine. Torej bo neizogibno potrebno, da se išče dogovora s staroradikalci. V agrarni reformi zastopa mnenje, da jo bo treba za enkrat odložiti. Radikalci v tej točki ne odhajajo in preko njih je ni mogoče izvršiti. Torej treba za enkrat kompromisa tudi v tem načelnem vprašanju. Sicer je pa po njegovem mnenju treba spoštovati zasebno lastnino in tudi agrarna reforma ne sme grešiti zoper to načelo. — Upamo, da bodo trezne besede dr. Tavčarjeve uplivalo pomirjevalno in da se bliža potrební kompromis med prizadetimi strankami.

Prireditve.

V nedeljo, dne 7. septembra.

Dne 7. septembra bo v Rogatcu velik shod dekl. Marijinih družb in Dekliških zvez za celo rogaško dekanijo. Ob 10. uri v župni cerkvi služba božja; ob 1. pop pri družnici sv. Hijacinta zborovanje in nato večernice. — Kapela—Radenci. Preleški visokošolci priredijo s sodelovanjem pevskega zbora iz Vučje vasi v nedeljo dne 7. septembra v Rozenbergerjevi dvorani v Radencih točno ob 4. uri pop. veselico v velikem obsegu. — Bralno društvo v Šmarjeti pri Rimskih toplicah priredi popoldne po večerniki v prostorih gostilne »Pri novi pošti« ljudsko veselico. Na vspredu sta dve igri: »Tri sestre« in »Dva glu-

ha«, peje in godba. Domačini in okoličani ste uljudno vabljeni. — Prostovoljno gasilno društvo v Grajski vasi ima slovesno blagoslovljenje nove brizgalne in veliko ljudsko veselico na vrtu ge. Neže Rak-Slander, p. d. Kopriva. Začetek ob 14. uri. — Bralno društvo v Gornjemgradu ponovi v nedeljo ob 3. uri narodno igro »Veriga«. Čisti dobiček se porabi za popravo društvenega odra. — Prostovoljna požarna bramba v Gotovljah priredi ob 3. uri popoldne pod lipami v sredi vasi veliko ljudsko veselico z raznim zanimivim vspreedom! — Ksaverij v Sav. dolini. Z ozirom na izredno slabo letošnjo pašo, sklicujemo čebelarje za gornjegrajski okraj na zborovanje, ki se vrši v nedeljo, ob 10. uri v šoli v Ksaveriju. K zborovanju so vabljeni tudi čebelarji ljubenske čebelarke podružnice. Govori g. Valentin Pulko, nadučitelj iz Gorice.

Na praznik, dne 8. septembra:

Šolsko slavnost priredi učiteljstvo narodne šole v Ljutomeru po večernicah v telovadnici v prid ubožni šolski mladini s sledečim vspreedom: I. Kosi A.: »Živela troimena Jugoslavija«, spevoigra z deklaracijami, govorom in petjem, spremljev. glasovirja. II. M. Gregorčič: »Lažnjiva Minka«. Igra v dveh dejanjih. Vstopnina po 6 K, 4 K, 3 K in 1 K. K obilni udeležbi vabi učiteljstvo. — Velikonedeljska Dekliška Zveza priredi popoldne dr. Krekovo igro: »Ob vojski«. Pridite!

V nedeljo, dne 14. septembra:

Gasilno društvo v Braslovčah priredi veliko vrtno veselico. Tem potom opozarjamo sosedna društva, da blagovolijo našo veselico upoštevati. — Hočki Orli priredijo ob pol štirih popoldne pri g. županu Antonu Vernik igro »Trije ptički.« — Velik mladeniški shod na Brinjevi gori pri Zrečah z začetkom ob 10. uri. — Pri Sv. Tomažu pri Ormožu se vpriporijo v šoli dve igri »Vse naše« in »Čevljar.« Med odmori udarjajo domači tamburšiši. Po igrah prosta zabava na vrtu Cafove gostilne: srečolov, šaljiva pošta itd. Začetek ob 15. uri. — Izobraževalno in bralno društvo pri Sv. Rupertu v Slov. gor. ponovi igro »Mala pevka« s petjem in tudi »Stotnik in njegov sluga« ob 3. uri popoldne v sopslopu nove šole. — Izobraževalno društvo pri Sv. Andražu v Slov. gor. priredi ob priliki slovesne otvoritve »Krekovega doma« ob pol treh popoldne narodno igro »Deseti brat« s petjem in tamburanjem in narodno veselico (srečolov, šaljiva pošta, licitacija).

V nedeljo, dne 21. septembra:

Fantje in dekleta iz Št. Ruperta in Trnove prirede veliko narodno igro s petjem v petih dejanjih ter vrtno veselico v Št. Rupertu pri Gomilskem. — Slovensko katoliško izobraževalno društvo Rajhenburg priredi dve igri: »Tri sestre« in »Dva gluha«, burko v enem dejanju. Kdor se hoče to popoldne pošteno razveseliti, naj pride to popoldne v našo kaplanijsko dvorano!

Slovinci širite „Stražo!“

G. prof. M. Pircu na njegov ugovor.

Prof. M. Pirc pravi v svojem odgovoru „kritikom“, da „mora odločno ugovarjati načinu, ki sem se ga poslužil v svojih opazkah k njegovemu poglavju o veri starih Slovanov. Toda tukaj ne pomaga nobeno odločno ugovarjanje, treba bi bilo stvarno odgovarjati, ako ste hoteli kaj storiti. Dvakrat me pozivate, naj položim roko na srce. Tega ne bom storil, ker ne pišem zaljubljenih pesmi, ampak navajam zgodovinska dejstva. Pravite, da vsa moja „razpravica“ — pravzaprav sem zapisal samo nekaj slučajnostnih opazk — napravljaja na nevesčega čitatelja vtis, kakor bi v Vašem poglavju mrgolelo napak, v resnici pa pravzaprav ne navajam ničesar proti Vašim trditvam, temveč govorim le o stvarih, ki ste jih v svoji „Kratki zgodovini“ nameroma izpustili, ker ste sodili, da ne spadajo v to knjižico. — Kakšen vtis delajo na nevesčega čitatelja moje opazke, ne vem, ker za nevesčega čitatelja ne pišem. Dotične opazke sem napisal za Vas in za podobne gospode, ki pišejo knjižice za ljudstvo in uče mladino, da ne bi še nadalje ponavljali o tem predmetu nazorov, ki so znanstveno popolnoma nevzdržljivi. Nikjer nisem trdil, da v Vaši knjižici mrgoli napak, pač pa sem opozoril, da je v dotičnem odstavku vsaka Vaša trditev napačna. Tukaj nekaj vzgledov:

Vi

Častili so več božanstev, ki so jih ločili v dobrotljiva in sovražna božanstva.

Le ti (dobra božanstva ali bogovi) so vladali po po njih mnenju od pomladi do jeseni, dočim so sovražna božanstva ali besi vladali po zimi.

Sovražna božanstva ali besi.

Svarogova sinova sta bila boga solnce in ogenj, njegova hčer pa se je imenovala Danica. (Tu še pripominjam, da v imenovalniku ni pravilno »hčer«, ampak »hči«.

ijaz

Stari Slovani niso poznali ločitve na dobra in hudobna božanstva.

Da bi vladali eni po zimi, drugi poleli je brez vsakega dokaza prvi zapisal dr. Gregor Krek.

Beseda bes, ki se nahaja jako pogosto, zlasti v ruskih virih, je pomenila poganska božanstva sploh.

Kako je prišla Danica v rodbino bogov, ne vem, viri je ne omenjajo nikjer, kakor tudi ne bratov ognja in solnca.

Boginja lepega časa je bila Vesna. Med hudobni mi božanstvi je bila posebnó znana boginja smrti »Morana«.

Boginji Vesna in Morana sta izmišljotini, med starimi Slovani neznani. Izmišlil si jih je Hanka morda na podlagi neke napačno razumljene opazke pri starem poljskem zgodovinarju Dlugoszu.

Tako bi Vam lahko navedel vspreedno cel Vaš odstavek in moje opazke. Iz tega vendar sledi, da trdim jaz nekaj čisto drugega, kakor pa Vi.

Napake v Vašem odstavku so dvojne vrste: 1. so naravnost napačne trditve, ki nimajo nobene podlage v virih. 2. Kar velja za eno slovansko plemo in za neki gotovi čas, to trdite o vseh Slovanih in zlasti tudi o Jugoslovanih. Naslov Vašega odstavka se glasi: »Verstvo starih Slovanov«, naslov Vaše knjižice je pa: »Kratka zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov.« Vsakdo bo torej razumel, da kar govorite v tem odstavku, velja za vse Slované, zlasti pa še za Jugoslovane. Ako v tem odstavku zapišete: »Svetovit je bil bog čistega zraka« — je to gotovo napačno, ker mi vemo samo, da so Svetovita častili Obodričani v 12. stoletju na otoku Rujani, ne pa, da bi ga častili vsi Slovani ali zlasti tudi Jugoslovani, ki so se deloma pokristjanili že v 8. stoletju. Da je bil Svetovit bog čistega zraka, je izmišljotina. Istotako je napačna trditev, da so stari Slovani in Jugoslovani častili Triglava, ker o njem vemo samo, da so ga častili Ljutičani v Stetinu, v Volinu in Brantboru in to v 12. stoletju. Popolnoma neutemeljena je tudi trditev, katero ponavljate celo v Vašem odgovoru, da je bil Triglav »solčno božanstvo.« Na podlagi virov, katere imamo o njem, bi zamogli trditi k večjemu, da je to bil bog boja.

Vi pravite, da stari Slovani niso poznali svetitih za češčenje bogov in da niso imeli duhovništva, ampak je kar starejšina daroval razne živali. Po virih pa vemo, da so Slovani imeli svetišča, pri Rusih se omenjajo večkrat, polabski Slovani so imeli celo čudovito krasna. Tudi so imeli duhovnike, pri Ljutičanih se je duhovniška kasta celo razvila v popolno teokracijo, ki je vladala nad celim narodom. O Jugoslovanih nimamo v tem oziru nobenih podatkov, torej tudi ne moremo trditi ničesar.

Ako sem si izbral ravno odstavek o veri starih Slovanov, s tem še nočem reči, da so drugi odstavki iz zgodovine starih Slovanov bolj točni. Takoj v začetnem odstavku govorite o staroslovanskih združgah. To je neka zadeva, ki je še jako preporna in taka preporna teorija ne spada v ljudsko knjižico. Jaz za svojo osebo popolnoma nič ne verjamem v to staroslovansko združništvo, kakor v staroslovansko demokracijo sploh. O južnih Slovanih imamo prve podatke in še te zelo medle iz poznega srednjega veka ne dolgo pred prihodom Turkov. Pisatelj pravi, da so v staroslovanski državi vsi državljani imeli enake pravice. Zgodovinski viri pričajo ravno obratno. Povsod najdemo na čelu kneze, pri njih bojno družino, neke vrste plemstvo, podložno svobodno ljudstvo s posestvom, podložnike svobodne, a na posestvih drugih oseb (plemičev) in sužnje. Domače življenje starih Slovanov opisuje zelo netočno. Pravi n. pr., da so ženske oblačile v volneno obleko, moški pa v živalske kože. Glavna snov za obleko je bilo pač platno in to za moške in ženske, tudi ne vidim, čemu bi moški ne smeli nositi volnenih oblek, ženske pa ne ovčjih kožuhov, kakor jih nosijo še dandanes po Ruskem in Poljskem. Pravi, da so pridelovali »raznovrstne pridelke.« Naj bi povedal bolj natančno, da so Slovani že v pradomovini poznali že skoraj vse naše sedanje kulturne rastline, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, proso, pir, grah, bob itd., kakor našteva pozneje domače živali. Za pijačo, pravi, da »jim je služil takozvani »met«, ki so ga napravljali iz medu.« Ne vem, čemu to okorno opisovanje z nemško obliko besede. Povedal naj bi enostavno, da so bili med ali medico.

To samo nekaj opazk mimogrede, da ne bo kdo mislil, da sem napisal celo kritiko. Sicer pa tudi poznejša zgodovina posameznih jugoslovanskih plemen ni brez napak. Tako n. pr. piše: »Dušanov sin in naslednik je bil pobožen, a slaboten vladar. 1367. leta je izumrla vladarska rodbina Nemanjičev; obenem je prenehala tudi kraljevsko in carsko dostojanstvo.« To ni resnično. Dušanov sin in naslednik Uroš je umrl šele po bitki ob Marici, ki se je bila leta 1371 in po njegovi smrti sta še dva moža nosila carsko, dva pa kraljevsko dostojanstvo. Kraljeviča Marka pozna vendar pri nas vsak šolar. O Vuku Brankoviču ponavlja še staro bajko, da je »izdal kristjane in zbežal« ko je vendar dognano, da se je ravno on najbolj hrobro obnašal v bitki na Kosovem polju in se je tudi pozneje ustavljal Turkom ter ohranil svojo državo in njegova rodbina je dala srbskemu narodu ob časi razpada največje vladarje in branitelje. Juri Brankovič in Vuk Ognjeni Zmaj spadata med največje jugoslovanske junake.

Takih netočnosti bi lahko našteali še več. Slednjič pa to ni poglavitno. Poglavitna hiba knjižice je celem njenem sistemu. Ima ravno 91 strani, izmed njih 8 o zgodovini starih Slovanov, kar pravzaprav niti ne spada k predmetu. Sledi zgodovina Slovencev ki zavzema 44 strani, Hrvatov 21, Srbov 12, zaključek in dodatek 7. Torej kar je najvažnejše, zgodovina Srbov, se obravnava najbolj površno — samo nekaj suhih imen in števil. Zgodovina južnih Slovanov naj bi se obravnavala pragmatično v zvezi med sebo, tako da bo zgodovina Srbov v središču, o Slovanih, ki so bili pod tujim jarmom, se morajo povdati zlasti oni momenti, ko so razvijali lastne sile.

zgodovini Slovencev omenja pisatelj razne stare nemške „marke“ ter nemške gospode, kakor Eppenštajn-ge, Traungauce itd. To je ravnotako, kakor da bi govoril o rumelijskem beglerluku, našteval paše s tremi konjskimi repi, ki so kedaj stolovali v Beogradu, in razne turške mutaserife in šubase. V kakšni obširnejši znanstveni zgodovini našega naroda se morajo omeniti, v tako majhni knjižici bi bil lahko vse te odstavek skrčil na eno stran, da bi imel prostora za našo zgodovino.

O pisateljevem slogu podam samo sledečo evetko: O turških napadih na slovenske dežele piše: „Doba turških vojev je za Slovence najslavnejša doba njih zgodovine, zakaj nikdar niso tako odločno pokazali svoje ljubezni do domovine.“ V resnici pa je ta doba najslavnejša doba naše zgodovine. Ljubezni do domovine Slovenci niso čisto nič kazali in je kazati niso mogli, ker niso imeli nobene moči in besede. Pred Turkom so samo bežali in se skrivali in se branili v svojih taborih, kakor so ravno mogli. Nekaj tisoč Bošnjakov, naših bratov, je lahko celo leto ropalo po vseh slovenskih deželah in uničilo desetine tisočev naših vojakov. Slabost državne organizacije je bila očitna pred vsem svetom v celi svoji sramoti. Ogromna avstrijsko-nemška država ni imela toliko moči, da bi preprečila te napade, ki so se ponavljali 300 let, vsi nemški grajščaki so samo žrli in odirali ljudstvo, svoje dolžnosti pa niso mogli izvrševati niti v najpriprostejši meri. Kje najdemo med vsemi našimi grofi in vitezi enega moža, kakor je bil n. pr. Vuk Ognjeni Zmaj.

Mala naznanila.

Proda se!

Trgovci pozor!

Ne z mudite ugodne prilike! Razpošiljam po povzetju dobro kremo za čevlje. Cena za en ducat stane K 16.— Anton Jenšič, trgovec, Podgorica p. Dol pri Ljubljani. 1471

SUKANEC

(cvirn)

1 klopčič, (špula) 366 m
črn št. 24, 30, 36
bel št. 24, 30, 36
1 klopčič . . . K 6.—
1 ducat . . . K 69.—

Kom. skladišče

ALOJZIJ GNIUŠEK,

Maribor, Glavni trg št. 6.

Dve zlati

in ena srebrna ura, sodi za benec in raznovrstno pohištvo se prodaja v Hengasse 4, Maribor. 1517-804-164

Obleke

od preproste do vsakovrstne najslabše, domače, dobro in vestno delo, vsake velikosti, izborne kakovosti izdeluje točno in solidno ter prodaja

ALOJZIJ ARBEITER,

Maribor, Dravska ulica št. 15, (pri starem mostu). 719

Proda se hrastove stebre, stopnje (stafle), letve ali late, zvezane in navadna strešna opeka, tudi opeka za zidavo Nekrep Jožef v Mozartovi ulici št. 59, Maribor. 1477

OKOVI

za postelje se prodajo na drobno in debelo pri

„Mizarska Zadruga“
Grajaki trg 3, Maribor.

Hiše na prodaj:

Dvonedstropna hiša, solčna stran, hišnega in občinskega davka prosta se prodaja za 120.000 K še ena hiša se prodaja za 100.000 K. Vila na vogalu dvonedstropna, primerna za gostilno se prodaja za K 140.000 K. Dvonedstropna hiša z gospodarskim poslopjem primerna za pekarijo, imeniten prostor s prodajalnic se prodaja za 150.000 K. Josip Nekrep, Mozartova ulica 59, Maribor. 1570

Stopnice iz hrastovega lesa, konjski senjak, krpice, plošče iz umetnega kamena za tla, plinovne svetilke za zunanjo razsvetljavo prodaja Neger, Glavni trg 3, Maribor. 1598

HMELJ

Kupi vsako množino Rudolf Pavec v Mozirju
Cena po dogovoru z vzorci.

Tehtnica mestna za 5000 K se prodaja Ivan Felcl, Sv. Bolfenk v Slov. gor. 1800

Pohištvo za obednico, zelo lepo, iz orehovega lesa, z mramornatimi tablami se prodaja Koroška c. 31, prišt. Maribor. 1592

Kupi se!

SUHE GOBE,

kumno in druge deželne pridelke kupuje SEVER & Komp. Ljubljana. 333

„UNION“-Propaganda odd. oglasne odprave, MARIBOR.

Kupujem vsako množino

vosek in lepo strd.

Ponudbe na KAREL RAYER, agentura in komisija, Maribor, Tegetthoffova ulica 57. 1568

Službe:

Krznarskega učenca sprejme takoj Blaž Rogina, Gosposka ulica št. 26, Maribor. 1503

Vinčarja

s 3-4 delavskimi močmi se sprejme pod zelo ugodnimi pogoji. Kje pove uprava lista. 1545

Potrebujem večje število zidarjev, in tesarjev za Trbovlje; delalo se bo tudi pozimi. Zasluzek je 30-40 K na dan. Jurij Ferenc, zidarSKI mojster, Trbovlje. 1560

Spreten vlačar s štirimi delavskimi močmi se sprejme. Kje se izve v posredovalnici služb M. Scheiber, Götthegasse 2. 1601

Dekla za krave dojit, plačilo 60 do 70 K se sprejme. M. Pihler, Wienergraben 175, Maribor. 1590

Spretnega mizarskega pomočnika, ki ima veselje za cerkveno delo sprejme Ivo Sojč, kipar, Maribor, Reiserjeva ulica 26. 1593

Raznai

Poduk iz francoščine se daje. Naslov pove Stauber, Gosposka ulica 36, Maribor. 1597

Eprejme se iz boljše hiše dijak na stanovanje in hrano. Janjo Černe, Kokošinekova ulica 30, Maribor. 1591

Dijak manjši se sprejme na stanovanje in hrano. Ponudbe pod „Dobra oskrba“ na upravništvo lista. 1602

Učenka za šolsko leto 1919-20 iz dežele se vzame na stanovanje eventualno tudi na hrano. Kot plačilo se vzamejo tudi živila. Naslov se izve v Bismarkovi ulici 13, I. ndstr. vr. 3, Maribor. 1599

SPODNJEŠTAJERSKA LJUDSKA POSOJILNICA

P. Z. Z. N. Z.

V MARIBORU, STOLNA ULICA 6

Obrestuje hranilne vloge po 3 odstot.

Daje posojila pod ugodnimi pogoji na vknjižbo, po:: roštvo in zastavo ::

Pojasnila daje vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne

Uradne ure sredo in četrtek od 9. do 12. ure, v soboto od 8. do 12. ure

Najnovejše!

Sv. Evangelji in Dejanje apostolov

je knjiga, kakor je Slovenci dozda še niso imeli. Obsega cele evangelje in dejanje apostolov z razlago. Oblika molitvenika lična. Vezava prikupljiva. Cena s poštnino vred K 6'90. :: Naroči se v

tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Slovenci! Sežite po znameniti knjigi!

Glavna zaloga in zastopstvo

:: poljedeljskih strojev ::

Ivan Hajny :: Maribor, Tegetthoffova cesta št. 45 (nasproti glavnemu kolodvoru)

priporoča vitelne, mlatilnice, žitne čistilne mline, sadne in grozdne mline, koruzne robkarje, repoznice, stiskalnice ali preše, slamoreznice, pluge, brane, posebno izvrstno pocinkane brzoparilnike, drobilne mline kakor tudi inštaliranje električne luči in pogona. Postrežba točna iz zaloge brez carine in tovarnine. 1586-349

ČEVVLJE

fine, moderno izdelane in sandale ima v zalogi in jih razpošilja po pošt. povz.

mirenska „Čevljarska zadruga“ v Vrbovcu pri Mozirju.

Čevlji so iz lahke ševromedice kože, boksa in teletine. Dobite visoke, nizke in salonske moške, ženske, deške in otroške čevlje ter sandale. Cene usnja se dvigajo, zato naročite čimprej! Pri večjem odjemu primerej popust!

Prodajalna tudi v Celju „Narodni dom“. Zmerne cene! Zahtevajte cenike! 1268

KONCERT

na vrtu gostilne pri „BRODU“ vsako nedeljo in praznik pop.

Izborna stara in nova bizeljska vina lastnega pridelka, topla in mrzla jedila itd. — za mnogobrojen obisk se priporoča

169

F. Balon, gostilničar.

Križevska

OPEKARNA

v Križevcih pri Ljutomeru,

ima veliko zalogo

dobro ožgane z dne opeke

na razpolago.

Cena po dogovoru.

Križevska opekarna.

311

Rezan in okrogel les, tramove, drva, oglje

kupuje vsako množino

„DRAVA“

lesna trgovska in industrijska družba z o. z., Maribor. 202

NEKREP JOŽEF

tesarski mojster, stavbeni podjetnik,

Maribor, Mozartova ul. 59

se priporoča za vsakovrstna nova stavbna dela ter sprejema tudi popravilna dela.

OTVORITEV HOTELA!

Otvoril sem

HOTEL BEOGRAD

(dosedaj Sandwirt)

V SLOVENJGRADCU

kjer se nahaja gostilna, kavarna, mesarija, prenočišča, kegljišče, krasen vrt, in se dobe voznički na vse strani. Točil bom vedno najboljša vina in pivo ter kavo. Vsak čas se bodo dobila mrzla in topla jedila. Imel bom v zalogi vina vseh vrst v sodih in steklenicah ter sadjevec na drobno in debelo, za razpošiljanje od 56 litrov naprej.

Za obilen obisk in naročila se priporoča

Andrej Oset, HOTEL BEOGRAD, Slovenjgradec.

Živinski seimi

v Ljutomeru se bodo vršili 16. septembra, 14. oktobra, 11. novembra in 16. decembra.

335

Županstvo.

FRANČ MARIN, Maribor, Gosposka ulica.

Kolovaz Ia jasno plavi v zabojskih á 1/2, 1, 2, 5, 10 in v celih sodih.

Kremo fino za čevlje v vseh velikostih.

Voščilo „ (biks) v okroglih in oglatih skatljicah

Vaselin-kožno mast.

Kežno apreturo

Kežno črnilo

Indigo modrilni esenc

„ papir in druge potrebščine.

Razpošilja se vsaka množina samo na trgovce.

Prosim zahtevajte cenik!

Otvoritev kavarnel

Naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem otvoril prvo slovensko kavarno „BALKAN“ poprej pri Slonu V PTUJU, Vseh svetnikov ulica 20.

Vsak večer koncert. Potrudil se bom, da bom zadovoljil cenjeno občinstvo v vsakem oziru. Postrežba točna, cene zmerne.

Za obilen obisk se priporoča

1596 Janko Vučak, kavarnar.

Zopetna otvoritev!

Naznanjam cenj. občinstvu da je

gostilna Šerak
v Kamnici

od 31. avgusta 1919 zopet otvorjena.

Za obilen obisk se priporoča

1603 Marija Šerak.

K O N C E R T

priredi

Prostov. gasilno društvo v Pekrah
v nedeljo, dne 7. septembra v gostilni
:: pri „Solncu“ E. F. Bibič v Pekrah ::

Ljudska veselica, srečolov, šaljiva pošta, konfeti itd. Izborna vina, sveže pivo, dobra in raznovrstna jedila, točna postrežba.

Začetek ob 15. uri. Vstopnina 2 K.

Čisti dobiček gre v prid društvu. Za slučaj slabega vremena se veselica preloži na ponedeljek, 8. septembra.

Zadruga krojačev in sorodnih obrti v Mariboru.

Za dne 17. avgusta 1919 določeni

občni zbor
zadružnih članov,

ki je bil za nedoločen čas preložen, se vrši zanesljivo v torek dne 9. septembra ob 6. uri zvečer pri Martinu Fuchs, Edmund Schmidova ulica 7 (stara pivarna).

Cenjeni člani se opozarjajo v smislu § 24 zadružnih določil, da se tega zborovanja polnoštevilno udeležijo. Zadružno predstojništvo.

Ekspedicija blaga iz Nemške Avstrije, Nemčije in Čehoslovaške v 1541

MARIBOR

in okolico

v direktnih zanitanih železniških vozovih s spremstvom, (največja varščina zoper oropanje) izvršujejo po naročilu s popolno varščino:

Caro & Jellinek

družba z. o. z. špediterji

Praga Dunaj I Trst

Biskupska ul. 7. Deutschmeisterpl. 4. Via Trento 16

Preskrbuje dovoljenja za izvoz in prevoz.

Zastopstvo v Mariboru: A. Mally naslednik.

Stavbena pisarna
FRANJO NERAD,
mestni zidarski mojster v CELJU.

Prevzema vsa zidarska in druga stavbna dela. Izdaja strokovna mnenja. Izvršuje načrte in proračune po dnevnih cenah 1028

Na
Legatovem zaseb. učilišču
v Mariboru

1582

se prično

1. oktobra 1919 novi tečaji

za stenografijo, strojepis, pravopis in poslovni sestavki, računstvo v zvezi s temeljnimi pojmi navadnega knjigovodstva, lepepis ter slovenski in nemški jezik.

Vpisuje se in daje pojasnila vsak dan od 11. do 12. ure dopoldne Zasebno učilišče Legat v Mariboru, Vetrinjska ulica 17, I. nadstr. Prospekti brezplačno.

Zavarovanje

zoper škodo
po požaru!

Edina slovenska zavarovalnica zoper škodo, povzročeno po požaru je ljubljanska 1563

Vzajemna zavarovalnica.

Glavni zastop za naše obmejne kraje je v Celju (Breg); v Mariboru daje pojasnila zastopstvo „Vzajemno“ v pisarni Augasse št. 10; v Kamnici pri Mariboru pa v pisarni Posojilnice. Jugoslovani, zavarujte se pri domači zavarovalnici.

FERDO BABIČ

edini slov. kjučavničar v Mariboru, Flosarjeva ul. 3

se priporoča cenj. občinstvu za najrazličnejša kjučavničarska dela. Izvršuje tudi vsa raznovrstna popravila. Cene skrajno zmerne, delo točno in solidno ter se priporoča za obilna naročila.

1486—151

Živčni in zobozdravnik

M. U. dr. Ivan Jurečko

174 v MARIBORU v Grajski ulici št. 12 1543—823

Živčne bolezni: od 8.—9. in 13.—15. ure.

Zobotehnični oddelek: od 9.—12. in 14.—17. ure.

Prva jugoslovanska tovarna za poljedelske stroje, stavbeno in umetno kjučavničarstvo, mehanična delavnica za kolesa in avtomobile

FRANJO FARIČ

POBREŽJE PRI MARIBORU
NASIPNA ULICA 20.

Specijaliteta:

Izdelovanje peči za kemikalije, motorjev na bencin in olje, finih železnih in lončenih štedilnikov, železnih ograj, instalacija plina in vodovodov.

Popravljalnica

vsakovrstnih strojev, spojevanje strtega litega železa ter sploh vsa v to stroko spadajoča dela.

Vlivanje železa in medenine v lastni tovarni. — Kupim staro železo! — Lastni inženirji za izdelovanje narisov v tovarni. 1514—293

Odvetnik dr. Ferdo Müller

poprej v Celovcu, naznanja, da otvori s 25. avgustom svojo odvetniško pisarno v Tegetthoffovi ulici števil. 11 (Stara okraj. sodnija) v Mariboru. 1530—807—167

POZOR!

Obrtniki, trgovci itd. inserirajte v naših listih, ki so neoporečno najbolj razširjeni slovenski časopisi v Sloveniji!

Če razpošiljate

sadje zelenjavo itd

845

rabite košare,

te pa dobite takoj, tudi v največjih množinah v

PLETARSKI ŠOLI

v Strnišču pri Ptujju Slovenija,

ki pa izdeluje tudi druga, v pletarsko stroko spadajoča dela. 1563 Zahtevajte ponudbo!

Potrjim srcem naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znanem pretresujočo vest, da je naš dobri, iskreno ljubljeni soprog, oče in stric, gospod

Mihael Brenčič,

posestnik

v torek zjutraj ob pol 7. uri v 71. letu svoje starosti, po dolgi, mučni bolezni, previden s svetimi zakramenti za umirajoče mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega rajnika je bil v četrtek, dne 4. septembra 1919 ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti na pokopališče v Rogoznici.

Sv. maša zadušnica se bode darovala v petek, dne 5. septembra 1919 ob 8. uri jutraj v minoritski cerkvi.

Dragega pokojnika priporočamo v molitev in blag spomin!

PTUJ, dne 2. septembra 1919.

Žalujoča rodbina Brenčič.